

bulletin Střediska východočeských spisovatelů

číslo 58 ❖ ročník XV ❖ 2019

Ilustrace Martiny Jirčíkové: LIŠAJ. Byla použita při ilustraci knihy MODREJ ČAS

BLAHOPŘEJEME K JUBILEU MIROSLAVU KUBÍČKOVI

Mgr. Miroslav Kubíček se narodil 1. října 1934 v Dolním Městě u Světlé nad Sázavou na Českomoravské vrchovině. Ve dvanácti letech se přestěhoval do Nové Vsi u Jesenika. Absolvoval jesenické gymnázium a pak Palackého univerzitu v Olomouci, obor český jazyk a literatura. Od roku 1960 učil v Olomouci na Střední zemědělské škole. V roce 1963 mu vychází první sbírka básní DNY SLUNČÍ.

Nesouhlas se vstupem vojsk Varšavské smlouvy do Československa odnesl vyhazovem ze všech škol a zákazem publikovat.

Po roce 1989 se vrátil k pedagogické činnosti, stal se ředitelem Střední zdravotnické školy.

Žije v Šumperku, je členem SVČS v Pardubicích. Na svém kontě má dvacet knih, převážně poezie, obdržel cenu za celoživotní literární práci v kategorii Přínos městu Šumperku za rok 2013.

Miroslav Kubíček

Těšení

těsníme uzlík osudu
ubyli kamarádi přátelé
vyhnout se světu
je skoro zbabělé

příroda drží řád
i v nerozumu lidí
těšení místo zděšení
stálé řešení

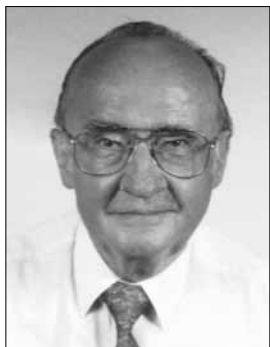
Plout

lidský proud se kroutí
hrozivě hroutí
motýlí slova lásky
vyčichle odlétají

vadí nevadí se nehraje
ani pro radost
marníme plout lehce
v poraněném světě

zas lidi zabíjejí lidi
a bolu více
co ještě ztratíme?
vzlétnou z ran holubice?

(Ze sbírky V jiskřivých chvílích)

BLAHOPŘEJEME K JUBILEU ZDEŇKU BAŽANTOVI

BLAHOPŘEJEME K JUBILEU MILANU DRAHOŠOVI

MILAN DRAHOŠ

Věčné téma

Když láska život posvětil,
pak žijem jako v ráji.
I v zimních mrazech v závějích
se cítíme jak v máji.

Je s námi už po staletí
ten největší z divů,
co rodí se v objetí
a srdcím dává sílu.

S láskou jde všechno mnohem líp,
i počasí jí přeje,
láska se nedá nakoupit,
kdo miluje, se směje.
Anebo pláče a naříká,
když lásky má jen málo,
pak rychle za ní utíká,
vzlyká a slzy polyká,
s láskou to za to stálo.

Láska, ta na věk nehledí,
neptá se, co řeknou sousedi,
přižene se jak tsunami,
a vždy zvítězí nad námi.

Jen hlupák se jí brání
za zavřenými vratky,
pak stejně lásce podlehne,
a život je tak krátký.

BLAHOPŘEJEME K JUBILEU ERICE DUŠKOVÉ

Erika Dušková je členkou organizační sekce Střediska východočeských spisovatelů a druhé volební období členkou revizní komise.

Je zaměstnána jako obsluha čerpací stanice v Helvíkovicích. Ve volném čase hraje v amatérském divadle Na Skalách. Ráda čte a je členkou Sboru dobrovolných hasičů.

LITERÁRNÍ ČÁST

Ocenění pro autorku pardubického Hořícího nebe Cena Střediska východočeských spisovatelů za mimořádně kvalitní dílo byla udělena Ivě Tajovské za její nový román *Hořící nebe* (Prostor 2019).

Středisko východočeských spisovatelů udělilo v pátek 4. 10. 2019 při slavnostním zahájení svého 15. Východočeského uměleckého maratonu v Historickém sále radnice statutárního města Pardubic toto ocenění vůbec poprvé. „Ano, je to precedens,“ uvedla předsedkyně SVČS, Eva Černošová. „Již nějakou dobu jsme přemýšleli, jakým způsobem ocenění uchopit. A rozhodli jsme se takto. Neznamená to, že bude cena udílена každoročně, nejedná se o soutěž, je nám bližší tato podoba. Stejně tak je možné, že v příštím roce bude autorů, respektive jejich knih oceněno více.“

Román *Hořící nebe* je volným pokračováním loňského, rovněž vysoce hodnoceného, románu *Ivy Tajovské Odpust, že jsem se vrátil* (Prostor 2018). Zatímco první díl sledoval těžké osudy lidí v první světové válce, *Hořící nebe* přibližuje čtenářům hrdinství i utrpení pardubických obyvatel v době protektorátu, které vrcholí v roce 1944 bombardováním města spojenci. Iva Tajovská je renomovanou prozaičkou a scénáristkou, kromě několika úspěšných románů napsala také scénář k televiznímu seriálu *Stopy života* (díel *Bílý střelec*) a je spoluautorkou filmu *Archiv* (Česká televize 2009).

Iva Tajovská představí svou knihu rovněž na 29. Podzimním knižním veletrhu v Havlíčkově Brodě 11. a 12. října 2019.

(Text byl zaslán tisku)

HOŘÍCÍ NEBE

IVA TAJOVSKÁ

Když Marie dopoledne nastupovala do vlaku, bylo devět stupňů pod nulou. Už na nádraží se jí zima prodrala těžkým kabátem. V nevytopeném vagonu si ho ani nesundala, jen si rozepnula knoflíky u krku. Chlad a nepohodlí rozbouřily její bolavé kosti. Vlak se loudá. Bude muset přesehat. Cesta neutíká. Zpočátku cestující mezi sebou prohodili pár slov, ale po čase už většině z nich není do řeči.

Stárnoucí muž sedící naproti Marii šustivě složil noviny a pečlivě je uhladil. Sleduje mihotající se okénko. Kovové brýle se mu sunou z nosu. Postraničky má omotané hnědou, lesklou lacetkou, jejíž uvolněný konec nepřístojně vykukuje zpoza ucha a připomíná tlustý vlas. Po rozjezdu za každou zastávkou se vysloví ke svému pozorování. „Cožpak o to, v Polabí bych byl ochoten akceptovat absenci sněhu,“ prohazuje v různých obměnách, „ale aby i tady byla zima bez něj, je evidentní signál, že něco není v pořádku.“

Po každé následující zastávce zdůrazní slovo „něco“. Působí jako nedůtklivý, zmatený profesor. „Táhne mi na sedmdesát a ještě se nestalo, že by na Vánoce alespoň někde nebyl sníh,“ muže zlobí, že na jeho poznámky nikdo nereaguje. „Z toho usuzuji, že něco je špatně,“ zvyšuje hlas a rozhlíží se po netečných spolucestujících. „Něco,“ zopakuje.

Blázen nebo provokatér, napadá Marii a s hranou nevšímavostí hledí z okénka. Zaujme ji jemný hlásek nesoucí se z protilehlé části vagonu. Marie s úsměvem pokukuje po roztomilém děvčátku, které si hoví na klíně pohledné maminky. Něco mu šeptá do ouška a drží její ručky ve svých, aby je zahřála.

Nervnímu muži naproti laxnost spolucestujících nedělá dobře. Stále se vrací ke stejnému tématu. Marie váhá. Kdyby promluvila o čemkoliv neškodném, možná by docílil svého, uklidnil se a pak zmlkl. Má na jazyku, že v Chrudimi v noci trochu sněžilo, ale ráno byla zem holá a zmrzlá. Jenže proč se s tímhle divným člověkem pouštět do nesmyslného nebo nebezpečného hovoru? Je po poledni, je jí zima, má hlad, před sebou ještě kus úmorné cesty a bolest o sobě dává stále důrazněji vědět. Kdyby ten stařík tak neřečnil, mohla by se ji pokusit alespoň na chvíli zaspát. Blíží se ke Světlé nad Sázavou. Zavírá oči a oddává se drncavému kolébání.

Zastavení vlaku zahnal klimbání. Přistoupila jen hrstka cestujících. Konečně se vlak zase rozjždí. Přivírá oči, ale vzápětí ji probere hukot. Vagon zaplní rozrušená směsice hlasů mísících se ze zesilujícím zvukem motorů.

„Kotláři, kotláři!“ křičí muž v brejličkách. Zírá z okénka, za kterým se v těsné blízkosti mihlo křídlo letadla. „Otáčí se, teď budou kroužit, jdou po nás!“ piští, nasazuje beranici, skládá svoje staré tělo do uličky mezi dřevěná sedadla. Část

cestujících ho následuje. Někteří si dávají na hlavu kufříky, další běží k východu a vyskakují ven.

Trhavě zastavující vlak řinčí. Na zem padají zavazadla a lidé, kteří se ještě nevzpamatovali. Vagonem se prohání mrazivá meluzína mísící se s hukotem leteckých motorů, křiku, pláče a tříštivé střelby.

Marii udeří do uší dětský pláč nesoucí se z druhé půlky vagonu. Roztomilé děvčátko ještě stále sedí na klíně matky. Ale matčiny ruce ho už nesvírají. Volně visí k zemi, jako by ukazovaly směr její padající hlavě.

Marie se pokouší vstát. Kolenem jí projede bolest, musí se zachytit lavice. Rozhlíží se kolem sebe. Střepy, nárek a sténání v ní probouzejí vyškolenou ošetřovatelku. Viděla tolik zranění. Krve. Ran. Před necelými třemi desítkami let. V lazaretu. Když válka skončila a podílela se na vyklízení záložní nemocnice, stejně tak jako ostatní věřila, že už nikdy nikdo v budoucnosti nedopustí, aby museli ošetřovat válečná zranění. Syká vztekem. Nevolí. Přes rudé střepy se pokouší dostat k mladé ženě. Dýchá. Její ruce ožily a začaly se natahovat k vyděšenému dítěti. Kape z nich krev. Marie jí sundává kabát. V zatrasené uličce nachází svoje zavazadlo. Vydává z něj vyšivanou cichu, vánoční dárek pro dceru. Trhá ji na kousky.

Obvazuje ženu. Chlácholí ji. Prohlíží děvčátko. Je v pořádku, jen se zajíká hrůzou.

„Dovolávám se lidskosti!“ ze země se zvedá starý muž, vstává neohrabaně jako batole, rukama se opírá o zem a do vzduchu trčí zadek. Brýle s plandající lacetkou mu visí už jen na jednom uchu. Pěstí hrozí vzdalujícím se letadlům. „Jak k tomu přijdeme! My nejsme Němci, jsme jejich oběti!“

Marie po kolenou leze k mladíkovi ležícímu na zemi a svírajícímu prostřelenou bandasku, ze které cosi vytéká. Prohlíží ho. Obvazuje. Ale krvácení se jí nedaří zastavit.

„Proč bombardují i osobní vlaky?“ šeptá muž. Je slušné zareagovat na otázku, ale Marie odpověď nezná. Hladí muže, kterému padají víčka. Studenými, ztuhlými prsty se snaží nahmatat jeho tep. Vytékající krev z tepny na rameni slábne. Marie trhá další cár. Je tenčí než ty předcházející, z cichy by nebyl už ani polštář. Sundává kabát a přikrývá muže. Musí za dalšími.

„Je to možný?“ piští muž v brejličkách. Lesklý obličej má nalepený na okně. „Támhle za nádražní restaurací nějaký hajzl těm letadlům ještě mává, nebo co?!“ jeho udivená hlava se kroutí, nos dělá na skle lepkavé čáry a hlas graduje do fistule. „Tři, čtyři, je jich pět... pět liberátorů!“ Klopýtá přes plné uličky k východu.

Mezi sedadly sténá postarší žena. Marie trhá další pruh látky. Vrací se hukot motorů. Zesiluje. V náspu se choulí strojevůdce. Zmrzačená lokomotiva chrlí páru.

Marie se naklání nad krvácející ženou, kterou překračují cestující pokoušející se utéct z vlaku. Strop na několika místech světlá. Do vagonu rozstříleného ze

všech stran se derou další hubené kužely světla a chladu. Průvan, jenž se začal prohánět rozstříleným prostorem, přehlušila tříštivost. Hvízdání.

Bolest, kterou Marie už řadu let vládí s sebou, zastínila jiná. Silná. Ostrá. Krátká. Leží vedle zraněné ženy. Dva rudé potůčky se přibližují a pak se pokojně slévají do jednoho.

Marie se pokouší hýbat. Musí přece pomoci té ženě. Kdyby se jí alespoň podařilo posadit, je potřeba zaškrtnit její krvácející ránu. Proč to nejde!? Zlobí se. Je jí tady tolik potřeba, je přece ošetřovatelka, musí splnit svůj úkol!

Její tělo ochabuje a nedovoluje jí zvednout hlavu, aby se rozhlédla a zjistila, co ještě má udělat. Co musí. Ale pozvolna, minutu po minutě, ji zevnitř zaplňuje hustá sladkost a zvenčí slabost. Nářek, hvízdání, syčení, hukot a sténání mizí. Úlevné ticho hladí. Konejší. Není tíha. Není povinnost. Bolest slabne. Mizí.

Vítá ji lehkost a harmonie.

ALENA KORDÍKOVÁ

DOMOVE

Vzpomínky útočí
Přes horská úbočí
Těžko jako v lomu
Jdu cestou hledání
Stromy se naklání
Směřuju domů
Domove přívětivý
V tobě budu živý
Slyším hodin odpočet
Volný jako pták
Stoupám do oblak
A kolem tepe svět

SVATOJÁNSKÁ NOC

Noc o svatém Jánů
Spí v obsidiánu
Šalebné úklady
Otvírá poklady
Ohýnek plápolá
Příběh jde dokola
Čarovné byliny
Budeš můj jediný?

CHVILKY

Chvilé s námi, se mnou já
já samota bez těla.
Bez těla a bez příčiny
za nehytkem vlastní viny.

Chvilé hustá na omdlení
ze sladkého přesycení.
Slovo – průstřel nočním tichem-
nočním tichem
s prvním hříchem.

Napíná se tětíva
ozbrojené chvíle.
Na štítech barevné erby
viděné jen černobíle.

NEMÁŠ JEŠTĚ JEDEN?

JIŘÍ LOJÍN

Věděl, že Pavel Duchoň svou tchýni zabil, ale netušil jak. Koneckonců ho chápal. Vtipům o tchýních se většinou nesmál, spíš jen trpně poslouchal a říkal si, že ani zdaleka nereflktují skutečnost. Duchoně netoužil usvědčit, dělal jen rutinně svou práci. Vlastně to, přísně vzato, jeho práce nebyla. Jen ze staré známosti propůjčil svou zkušenost. A ta mu říkala – Pavel Duchoň svou tchyni zabil.

Na první pohled vše vypadalo jako běžná dopravní nehoda. Marie Svobodová jela na letiště pro manžele Duchoňovy. V nepřehledné zatáčce dostala smyk, auto se skutálelo z osmimetrového srázu a skončilo v korytě potoka. Marie Svobodová neměla šanci přežít, i když její auto patřilo k těm masivním a zdánlivě bezpečným. V podstatě by se neměl plést do nějaké obyčejné nehody, ale zavolal mu jeho bývalý spolužák David Bláha, likvidátor pojišťovny. Pojistka, kterou měli vyplatit, by jejich rozpočtem pořádně zahýbala, a i když byli proti problémům s vyplácením ze zákona pojištění, prémie se náhle ocitly v ohrožení. David mu nasadil brouka do hlavy a přesvědčil ho – Pavel Duchoň svou tchyni zabil.

S Davidem Bláhou se sešli ve špinavé, ale útulné hospodě. Kdysi, ještě než si začal každý z nich budovat kariéru a zakládat rodinu, v ní sedávali častokrát až do zavírací hodiny a příjemně je překvapilo, že, i když se svět okolo nich překotně měnil, hospoda zůstala téměř stejná. U jejich oblíbeného stolu seděla parta studentů. Podívali se na sebe a bezděky se usmáli, jako kdyby viděli sami sebe na výletě do minulosti.

„Víš, Honzo, není mi jasný, proč Svobodová pro mladý na to letiště jela.“

„Proč ne?“

„Proč si nevzali tágo? Duchoň je marketingový ředitel automobilky. Samozřejmě ty, kterou vedl jeho tchán, než umřel. Žádný chudáci to nejsou. Počasí bylo hnusný, náledí, mlha... Proč ta zatracená ženská vůbec vyjízďela?“

„Volal jí někdo?“

„Duchoň. Poldům řekl, že ji přesvědčoval, že si taxíka vezmou, ať nejezdí. Prej si nechtěla nechat říct. Jezdila ráda a byla na svý řidičský umění dost hrdá.“

Domů se vrátil pozdě. Alespoň si to myslel, dokud nevešel do obývacího pokoje. Čekal, že Radka bude sedět u televize a vyčítavě mlčet. Seděla, ale s ní tam dřepěla i její matka. Okamžitě se mu vybavila replika Freda Flintstonea – co tu dělá ta stará fosilie. Ani jedna z žen k němu nezvedla oči, pokračovaly dál ve švitoření, Radka mu jen na půl úst odpověděla na pozdrav. Naštvaně zamířil do koupelny,

osprchoval se, vyžral ledničku, což nebyl až tak velký problém, a šel rovnou do postele. Pivo mu pomohlo usnout i přesto, že měl neskutečný vztek.

Probudil se uprostřed noci. Cítil směsici strachu a znechucení. V poslední době se mu to stávalo často, hlavně, když vypil přes míru. Pokaždé si sliboval, že už nebude tolik pít, ten pocit chápal. Ale strach byl jednoznačně nelogický, nikdy nedokázal určit, odkud pramení. Snad ze snu bezprostředně před procitnutím, který okamžitě zapomněl. Zašátral pravou rukou na místě, kde by měla ležet jeho žena, ale postel byla prázdná a studená. Sevřel se mu žaludek, minulý týden se mu zdálo, že si s Radkou konečně nacházejí k sobě zase cestu. Kdyby nešel s Davidem na pivo, kdyby se nezjevila ta čarodějnice. Hmátnul po mobilu, aby se podíval, kolik je hodin. Pět. V duchu sprostě zaklel, už neusne. Vyhrabal se z postele, potichu, aby ho nikdo neslyšel, zašel do koupelny. Košile smrděla pivem a cigaretovým kouřem. Kdyby si chtěl zajít do skříně pro novou, mohl by vzbudit Radku, určitě zase spala na pohovce v obýváku. A někde ležela i její matka. Vytáhl z prádelního koše předvěčrejší. Vypadala trochu zmačkaně, ale páchla jen nepatrně. Davidovi slíbil, že zajde za Pavlem Duchoněm. Včerejší večer nestál za nic.

Snažil se sám sebe přesvědčit, že proti němu sedí vrah. Za svou praxi ale nikdy nezažil silnější pocit, že to nedokáže. Alespoň ne, když byl podezřelý muž. Ženy byly zcela jiná kapitola, dokázaly se tvářit nevinně a tak bezbranně, že podvědomě cítil rytířskou povinnost, pomáhat jim. A tak, protože o sobě věděl, jak snadno jim podléhá, zbytečně terorizoval i ty evidentně nevinné. Pavel Duchoň mu byl sympatický na první pohled. Chlap, se kterým by si rád vypil nejedno pivo. Upozornil ho, že na jeho otázky odpovídat nemusí, že úmrtí jeho tchyně nevyšetřuje oficiálně. Pavel jen mávl rukou.

„Váš kamarád likvidátor je trochu liknavý, ne?“

„Spíš opatrný. Jde mu o kariéru, to asi pochopíte.“

„Chm, chápu, ale už bych to měl rád z krku. Třeba vás přesvědčím. A vy jeho. Tak do toho, ptejte se.“

Ptal se, otázky z něj lezly neochotně, jako kdyby je nekladl on, ale policajt v něm. Rutina, uvědomoval si znechuceně. Najednou zjistil, že se mu už nechce ptát se dál.

„Pijete pivo?“

Pavel Duchoň se zarazil, ale pak se nezřízeně rozchechtal.

„Chcete mě opít, abych se přiznal k vraždě?“ dokázal mezi záchvaty smíchu ze sebe vypravít.

„Možná, ale při pivu to bude příjemnější.“

K jeho údivu Pavel Duchoň jeho pozvání přijal.

Tykat si začali už po třetím pivu. Po osmém se rozhodnul. Teatrálně vyprázdnil všechny kapsy.

„Žádný diktafon, žádná kamera, nic. Můžeš mi něco k tomu říct?“

Pevně se Pavlovi podíval do očí. Hlas už tak pevný neměl, osm piv už dávno nevyopil, měl trochu strach, že si rozhovor nebude pamatovat. Pavel si už také trochu šlapal na jazyk.

„Víš, co jsem dělal, než jsem se díky tchánovi dostal na své místo? Vývojáře, programátora.“

„A?“

„Brzdy. Sorry. Brzdy,“ zasmál se.

„A?“

„Je to vlastně hrozně jednoduchý. Auto jede do zatáčky a najednou se ti blokuje jedno kolo. Trochu. Nesmí být poznat nestandardní brzdovou stopu, ale tak intenzivní, aby šlo to fáro do smyku. Betty uměla řídit. Ale když se ti na náledí blokuje kolo, seš úplně v prdeli.“

„A jak donutíš auto, aby se blokovalo kolo?“

„Elektronika, programy, sračky. Auto už není auto, jak bejvalo.“

Vzal ze stolu ubrousek a z náprsní kapsy vykouzlil pero. Inkoustové, takové se dneska nevidí. Zkušenými tahy nakreslil schéma.

„To je mozek auta,“ najednou vypadal úplně střízlivě, jeho dikce se změnila v přednášku na vysoké škole.

„Řídící jednotka. Ale jednotlivé periférie vozu mají svou vlastní inteligenci, své vlastní mikroprocesory, komunikující po sběrnici CAN nebo LAN. Sleduješ?“

Přikývl a opravdu se o to snažil.

„Dokonce každé kolo má svůj vlastní procesor! Na tom je založený ABS a jiní brzdoví asistenti.“

„Takže?“

„Takže by teoreticky stačilo, kdyby se změnil program v některém z mikroprocesorů, ne?“

„Je to tak jednoduché?“

David zavrtěl hlavou.

„Zdaleka ne. Procesory nakupujeme s pevně daným programem, který je certifikovaný.“

„Kdyby chtěl někdo takový procesor podvrhnout. S upraveným programem.“

„Jedna možnost by tu byla. Procesor, používaný pro vývoj programů, má označení OTP.“

„To by asi technici poznali, ne?“

„Ne, kdyby si ten člověk dal práci s tím, aby na gravírovacím laseru upravit označení obvodu.“

Začalo mu svítat. Nechápal jen, proč mu to Pavel vypráví.

„Pořád ale nevím, jak by dokázal ten člověk způsobit smyk zrovna v takovém místě.“

„Honzo, to je úloha pro průměrného programátora. Představ si, že auták má všechny informace, který potřebuješ. Datum, čas, polohu...“

„Polohu?“

„Dobry vozy maj v systému GPS, jasný?“

Začalo mu svítat.

„Počkej, počkej, co se mi tu snažíš namluvit? Děláš si srandu? Že by takhle mohl každej každého zabít? Do auta už nesednu,“ zasmál se trochu nervózně.

„Klídek, Honzíku,“ poplácal ho David po rameni, „žádněj štuďák ti program jen tak nehekně. Nemáš ponětí, co všechno by k tomu potřeboval.“

„Davide, proč mi to říkáš?“

„Jen tak žvaníme u piva, neber to vážně. A chtělš to, pamatuješ?“ bránil se David.

„Je ti jasný, že žvaníš s policajtem? I když nejsem ve službě? A popisuješ mi, jak bys mohl zabít svou tchyni?“

„Ale, ale, sklapni, kamaráde. Dej si ještě pivo. Kdo by uvěřil takovému žvástu. A stejně, řekni mi, ty bys mě nechal jít do basy?“

David se mu podíval do očí a Honza v nich uviděl jistotu. Nebyl opilý, jeho vyprávění mělo úplně jiný důvod, než opilecké chvástání. Prostě to potřeboval někomu říct a věděl, že mu od něj nic nehrozí. Musel si hodně věřit. Nejen, že mu nikdo nic nedokáže, ale i to, že se vyzná v lidech a dokáže je odhadnout. Opětoval jeho pohled a jedině, co ze sebe vypravil, bylo:

„Nemáš ještě jeden ten procesor?“

ANTONÍN ŠLECHTA

Možná že život není nic jiného nežli nepřetržitý sled detailů. Teprve v jejich úhrnu se před námi otevře rozmanitost i hloubka prožitků.

MOŘSKÁ PANNA

Z příboje vystoupila štíhlá pětáctýřicítka a před sebou hrnula poprsní osmy. Mířila přímo k němu. Úlekem se posadil. Zastavila však o lehátko dřív. Sevřela oběma rukama osmičkovou nadílku a vyždímala plavky na rozpálenou kůži podřimujícího elegána. Chlap hekl a pětáctýřicítka strhl na sebe.

Nevěděl jak ostatní pánové na pláži, ale on mu nezaviděl. Se ždímáním měl své zkušenosti.

INTEGRACE

Že úspěšná integrace cizinců je závislá na překonání jazykové bariéry jsem se přesvědčil ve Velkých Svatoňovicích. Do objektu, o který pečuji, mi vstup otevírá vietnamský klíčník. Tuhle ráno se hrablem statečně prokopával třiceticentimetrovou závějí k zamčené bráně. Když mu sníč začal padat do pantoflů zcela v souladu s úspěšným integračním procesem zvolal: „Týýý, vole!“

A je náš, kluk jeden.

JAKO FACKA

Místo shánění univerzitního diplomu se naučil čumět. Čuměním přišel na hledané:

Na to, aby život fungoval, postačuje neukojitelné: Já Chci. Myslet si, že ho stvořil Bůh, je skoro stejně tak směšné, jako si myslet, že vznikl náhodou. Život je dění, které samo sebe podmiňuje a utváří.

Je mu jasné jako facka.

V KLIDU

Manželka mu předčítala o blahodárném vlivu kustovnice čínské na potenci mužů a imunitní systém obojího pohlaví. K tomu přidala i několik vět o antokyanech lapajících volné radikály zodpovědné za rakovinné bujení, ale jemu svět zhořknul na jazyku jako Hofmanovy kapky. Všude samá zdravotěda a dlouhověká metoda, že v klidu ani umřít nesmí.

ROBOTIZACE

Jen co dosedl, instinktivně se příkrčil. Předběžná opatrnost. Ohlédl se. Byl si jist. Robotizace lidí již začala.

Každému druhému spolucestujícímu v metru čouhalo z uší kabely.

(Ukázky z knihy s názvem Kurvále, vyšla v nakladatelství Kmen 2019).

SVATOSTÁNEK

ŠTĚPÁNKA SAADOUNI

Obec Kobylov utrpěla ztrátu tak velkou, které se vyrovná snad jen požár v polovině 18. století, kdy se opilec, kovář Švanda, zase zapomenul v hospodě. Od nehlídané výhně chytla kovárna, jeho chalupa a následně půlka vesnice.

Obec Kobylov přišla o svého dlouholetého faráře Antonína Doudu. Byl to člověk veskrze smířlivý, vlídný, který tvrdil, že i když nás na věčnosti čeká ráj, není důvod si dělat už za života peklo. Na jeho kulatoučkém rameni se vyplakala pěkná řádka věřících, včetně komunistických funkcionářů. Antonín Douda miloval dobré jídlo a pití a nijak se těch požitků nezříkal.

Rád si zašel do hospody, na podzim se nechal zvat na posvícení, na zabíjačky, v únoru na masopust, nejméně tři týdny před Vánoci zásobovaly svíčkové báby faru domácím cukrovím.

Není divu, že se tento způsob života spojený s nedostatkem pohybu podepsal na jeho tělesné schránce. Douda ke stáru trpěl nadváhou, otékaly mu nohy, v krátké době u něho lékaři zjistili dnu, cukrovku a astma. Když mu začalo dělat potíže odsloužit pravidelnou mši, nezbylo než požádat církevní pány o možnost odejít do důchodu. Když vlídný a smířlivý farář Antonín Douda zmizel v domově pro přestárlé kněží kdesi na Moravě, stála obec Kobylov před velkým úkolem, koho na jeho místo. Přesto, že se společnost po převratu chovala k náboženství smířlivěji, než doba minulá, farářů, kteří by se hrnuli na vesnici s pár stokami věřících, moc nebylo.

„Musíme s tím něco dělat. Jinak nám hrozí, že fara zůstane prázdná a naši věřící budou muset jezdit nedej bože na bohoslužby vedle do Údolí. Jen si vzpomeň starosto, co nám ti lupové provedli loni, když si otevřeli muzeum disidenta, nám na truc,“ postěžoval si obecní zastupitel Vomáčka, přezdívaný kapličkař. Protože místo oprav mateřské školky na zastupitelstvu prosazoval, aby se za ty peníze opravily raději všechny kapličky kolem vesnice. Naštěstí byl přehlasován.

„Tak to ani náhodou. V Údolí slouží kněz jednou za tři neděle. Jezdí tam z města a navíc je to Polák, takže mu svíčkové báby nerozumějí ani slovo,“ zaburácel starosta Tonda Mach. Poslední dobou špatně spal. Zdravotní problémy faráře Doudu mu připomněly vlastní potíže s nadváhou. Starosta Mach měl hodně přes metrák a veškeré výtčky obvodního doktora, aby shodil aspoň 30 kilo, ignoroval. Teď ho ale špatná nálada společně s představou že by věřící z Kobylova měli jezdit do nenáviděného Údolí, vybičovala k činnosti. Napsal supliku na děkanát a kupodivu se dočkal.

Nový farář Dominik Ruth byl pravý opak kulatého a upovídáného Doudu. Chlapík kolem padesátky, podle svíčkových bab fešák, střední postavy s čupřinou tmavých vlasů interesantně prošedivělých.

Farář Ruth do hospody nechodil, pozvání na opulentní hostiny odmítal, svíčkové báby s vánočním cukrovím z fary vyhnal s tím, že není na sladké. Ale všude ho bylo plno. Na faře založil kroužek náboženství a katolický fotbalový klub, který se brzy prokopal do okresní ligy. Když se mu podařilo zorganizovat i poznávací zájezd do Lurd, museli zastupitelé konstatovat, že s tímto velebným pánem nuda v obci rozhodně nebude. „Ruth není Douda, ale myslím, že jsme

udělali terno,“ prohlásil spokojeně starosta Mach. Stížnosti kapličkáře Vomáčky, že Ruth je svéráz, kterému nečiní problém někdy věřícím vynadat a vyhnat je ze zpovědnice, přešel ruky mávnutím.

Obliba nového faráře v Kobylově stoupala. Proto když farář Ruth přišel s nápadem opravit kostel, nikdo neprotestoval. Kobylovský svatostánek začínal připomínat ruinu. Do jeho oprav neinvestoval celá léta nikdo. Před převratem ani po něm. Farář Douda byl dobrák, nechtěl obtěžovat církevní pány, nové dotační politice nerozuměl a tahat peníze z kapes věřících mu bylo proti srsti. To Dominik Ruth byl jiný formát. Požádal o státní dotaci, neboť zjistil, že kostel v Kobylově je kulturní památka. Na děkanství udělal průvan a nakonec vyhlásil ve vsi na opravy kostela veřejnou sbírku. Netrvalo dlouho a v kostelní pokladně se sešla pěkně kulatá sumička.

Zvěsti o veřejné sbírce se donesly až do sousedního Údolí k uším Pepíka Mruka. Pepík byl grázlík, kterého se zřekla vlastní rodina. V Údolí žil jen s babičkou, která na něho nestačila. Pepík byl absolvent polepšovny, které se dnes vznešeně říká výchovný ústav, ale podstata instituce je stejná – snaží se z narušených lumpů vychovat aspoň trochu slušné lidi. V případě Pepy Mruka marně. Pepík byl vyhlášený zloděj a grázlík, bral, co nebylo přibité. Kradl, pravda, stejně intenzivně v Údolí, jako v Kobylově. Představa nadité pokladny na Kobylovské faře mu logicky nedala spát. Pepík si řekl, že nadešel čas, aby od primitivních zlodějů, jako jsou kola, slepice, králíci a prádlo ze šňůry přešel k něčemu většímu, čím by si mohl čistě teoreticky šplhnout dokonce i mezi Údolskými sousedy. A to byla v jeho očích krádež nadité pokladny z Kobylovské fary.

Na svůj čin se připravoval svědomitě. V secondhandu si koupil černé tepláky, bundu a kulicha. Ve sportovních potřebách investoval do nové baseballové pátky, s představou, že se mu vynaložené finance bohatě vrátí a z babiččinyh punčocháčů si vyrobil strašidelnou masku.

Pro svůj čin si vybral hlubokou tmou, kdy na obloze nesvítíl měsíc ani hvězdy. Pro jistotu se plížil se přes Údolí a Kobylov hustým křovím, do kapsy si dal několik balíčků pepře, aby zmátl stopy policejního psa, tak, jak to viděl ve filmu.

Štěstí mu přálo. Byla skoro půlnoc a v Kobylově svítilo jediné okno, to u fary. Dokonce nebylo ani zamčeno. „Trestuhodná nedbalost, která mi ale ulehčí práci,“ zamumlal mladý grázlík a vrazil dovnitř. První překvapení ho čekalo už ve farní kuchyni. Kdyby Pepa Mruk nebyl ignorant a neznaboh, co se stará jen o to, co kde ukrást, tak by věděl, že starý dobrácký farář Douda už v Kobylově dávno není. Místo něho seděl za stolem cizí chlapík kolem padesátky, zahloubaný do papírů. Když slyšel pohyb u dveří, ani nezvedl oči od stolu a jen se klidně zeptal: „Co tak pozdě člověče, co pro vás můžu udělat?“ Zřejmě se domníval, že je to někdo z Kobylovských věřících, který si přišel pro poslední pomazání pro nemocného příbuzného.

„Pokladnu nebo život,“ zaskřehotal grázlík Pepa, tak jak to viděl v televizních seriálech a napřáhl ruku s pálkou. To ale neměl dělat. Probral se až na zemi se zlomenou rukou, vyraženými zuby a krvácejícímnosem. Když mu farář Ruth sundal z hlavy masku a zjistil, že se nejedná o starého kriminálního, ale usloplého dorostence, byl překvapen. Ale ne tolik, aby lupiči nepřidal výchovný záhlavec. „Pamatuj si, že se za tebou osobně v polepšovně stavím a důkladně si promluvíme. Vsaď se, že způsob života pořádně přehodnotíš, ty jeden zmetku,“ prohlásil farář směrem ke zloději, a zavolal policii.

Chudák Pepa Mruk, stejně jako mnoho Kobylovských věřících netušil, že než farář Dominik Ruth nastoupil na zdejší faru, sloužil jako polní kurát v jednotkách UNPROFOR a zúčastnil se několika náročných vojenských misí samozřejmě i s patřičným výcvikem.

PETR MUSÍLEK

Voda

Z hladiny moře slunce pije
Pozvedá hloubky do výšek
až verši mraků rozpustí je
na potoky a paže řek
Ty řeky sílí Cestou k moři
vloží svůj otisk do kraje
než na hladině moře shoří
a znovu v mracích roztaje

Korálky času

Barevná sklíčka v podlouhlé rouře
V odrazech klamný třpyt
Stěny jak z kouře
I drobným otřesem tvary se mění
Jak proutku mávnutím co bylo není
Ten čerstvý tvar je stejně vratký
Snad jenom vzpomínka navrací zpátky
co bylo nebylo
I teď ve své dlani
nemáme víc než lesk
stvořený přesypáním

Únava

Napsal bych veršů pár
nechce se mi
vždyť v této zemi
v které žiji
je třeba vidlí spíš
než hýčkat poezii

Motýlci

Motýlci našich idejí
s polámanými křídly
už vlastně ani netuší
kam míří a kde bydlí
Minulost stírá jejich pel
zítřek se o slovo hlásí
a nikde žádný spasitel
co by je vedl a spasil
A tak se zvolna převrací
v krajinách vybledlých lesků
tam někam
někam dopředu
k novému velkému třesku

(Z rukopisu Za hranou žívlů)

MODREJ ČAS

JANA BEDNÁŘOVÁ

Ve škole nikomu neříkám, že je táta na léčení v Bílý Vodě, protože by se mně smáli, že mám tátu v blázinci. Jedeme tam s dědou vlakem už brzo ráno a já se koukám z okýnka, jakmile se rozední. Táta je najednou jinej v tom divným bleděmodrým županu a má nažloutlý oči a rozčepejřený vlasy. A sedí na posteli, co vypadá jako vysoká klec. V tom pokoji je jenom tahle mřížovaná postel a to mě úplně zarazí.

- Tak pojď ke mně, tak jsem se těšil, mluví mi za krk a mačká mě k sobě. Cos mi přivezla? směje se, ale já najednou neumím mluvit. Podávám mu obrázky od brášky a dopis od ségry a jahody se šlehačkou od mamky.

- A od ní dopis nemám? otáčí se na dědu, ale ten mlčí.

Sedím na zamřížovaný posteli u táty a sunu ruku pomalu k němu, až se dotkne jeho županu. Teprve teď si uvědomím, že byl dlouho pryč a že už ani nevím, jaký to je být u něj blízko. Poslouchám, co si říkají, i když dělám, že ne. Táta ukazuje dědovi, kde mu tam běhají bílý myši, ale děda říká, Oldřichu, nedělej si ze mě srandu. Načež se táta urazí, že mu nevěří, a takhle se to opakuje několikrát, protože každou chvíli táta vysloví něco, čemu děda nemůže uvěřit. A taky táta říká, že mu dali nějaký zasraný pilulky, po kterejch blije, a že se mu stýská a nevydrží to. Když to takhle poslouchám, tak mi ho je líto a vím, že by pomohlo, kdybych tu byla s ním. Děda mu dokola opakuje, že v práci na něj čekají, že ho tam potřebují a musí nad tím pitím vyhrát. Táta kývá hlavou, ale už nic neřekne – jen mě pohladí po vlasech. Já se na něj nezlobím jako mamka a chci, aby byl hodnej, a skoro vždycky si myslím, že to tak bude. Když nás jde vyprovodit, tak s námi jde sestřička-jepťiška a táta se před ní chová vzorně. Ona pak vejde do budovy a táta se celej rozdovádí a blbne se mnou a hází po mně sníh a já po něm. Děda ho okřikuje, že budu celá bílá a jak pak půjdu do vlaku, ale on z ničeho nic jednou rukou zvedne dědu za kabát do vzduchu a hodí ho do závěje. Dědulka se tam hrabe a nemůže ven, tak za ním skočím, abych mu pomohla. Táta nad námi stojí a může se smíchy potřhat, ale pak nám oběma pomůže dostat se na nohy.

- Přijedu na Vánoce domů, tak buď hodná, šeptá mi do ucha a já se usmívám, že to bude tak, jak říká.

Když jdu do školy, je skoro ještě tma, ale nad kostelem je to růžový až do šeda. Projdu pod stromy a koukám nahoru, jaká je námraza, a pak zaklepu větvičkou a nechám to sypat na sebe, až to píchá na pusu a můžu to blízat. Kloužu se a celé to sježu po botách a pak se zas drápu nahoru a vím, že bych tady vydržela celé dopoledne, ale musím do školy. Tam mě to docela baví, hlavně když si povídáme

o tom, jak se mění roční období. Taky se mi líbí, když nacvičuju u Vacků koledy, který pak budem zpívat v kostele. Někdy Bohu říkám, ať zařídí, aby se mamka na tátu už nezlobila, když on chce, aby se udobrili. Nevím, jestli mě Ten nahoře slyší, ale možná že ne, protože na dopisy, který jí táta posílá, mamka neodpovídá.

Hanka, moje kamarádka, má tátu hrozně zamračenýho, ale aspoň tam u nich doma je. S Hankou se nemůžu rozloučit, když jdem z gymnastiky. Já vyprovázím ji a ona mě, že domů přijdu pozdě. Mám ji z celé třídy nejradši, protože spolu chodíme do tý gymnastiky a někdy cvičíme jen tak na trávě, místo abysme si hrály. Hanka trénuje na kladině, kterou jí její tatínek udělal venku. Umí už i kotrmelec, ale někdy spadne. Já cvičím na hraně velký postele v ložnici, což je mnohem těžší, protože je dokulata. Pak mi kladina připadá jako široký chodník. Nesmím se ale zapomenout a udělat výskok, jako že končím sestavu a seskakuju z kladiny. Už jednou jsem strhla lustr, který zůstal na mně zaražený. A zhasla elektrika. A mamka řádila a zlobila se, že ještě zlomím prkýnka v postelích.

Vánoce jsou u nás hezký. Mamka dá nám dětem řízek a bramborovej salát a tátovi rybu. A pak táta se sěgrou vyndají housle a hrají a společně zpíváme koledy. Všichni jsme veselí, hlavně táta, kterej bere mamku kolem ramen a hned, jak dostaneme dárky a potěšime se s nimi, tak si dá kolem pasu mamčinu zástěru, umývá nádobí a zpívá si u toho. Ona utírá a najednou se zdá, že je z nás hezká rodina. Ani mě nemrzí, že mi Ježíšek nepřinesl červený lyže, protože už asi neměl peníze. Táta vyndal 200 korun ze svý peněženky a dal ty peníze za sklo sekretářě, protože jakmile otevrou po Novým roce krámy, tak je spolu půjdem koupit. Musíme to ještě stihnout, než odjede zpátky do Bílej Vody.

U nás se to ale všechno pokazilo, protože táta zas pije, i když slíbil mamce, že přestane. Našla nějaký flašky v záchodě, nahoře v tom splachovadle, a rozčilila se na něj. On se taky naštvál a šel do hospody. A pak ty peníze za sklem najednou zmizely, protože táta si potřeboval koupit chlast. Říkala to mamka. Brečela jsem jak malá holka, protože už nebudu mít žádný lyže.

Teď po Vánocích máme odpolko, tak jsem ráno sama doma a klidně si dám nohy na stůl nebo si na něj i sednu. A najednou z ničeho nic přijde táta, i když odjel brzo ráno do tý Bílej Vody. Posadí mě nahoru a ptá se mě na paní učitelku, jestli je na mě hodná, a já řeknu, že jo. A pak chce vědět, jestli už Áda neotravuje, a ani nečeká odpověď a říká, že si to s ním vyřídí, jestli si něco dovolí.

- A čímpak bys chtěla být? začíná táta takový řeči, na který se mě ještě nikdy neptal.
- Ještě nevím, možná zdravotní sestřičkou, řeknu já a dívám se, jestli se mu to líbí, nebo ne.
- Sestřičkou? To je krásný povolání, ale to se musíš dobře učit!

- Vždyť mám samý jedničky, připomenu tátovi, jak s mým vysvědčením běhal po hospodě a každému ho ukazoval.

- To není jen tak, budeš se muset učit pořád hezky.

Já vím a čekám, že začne zas s tím, jestli s ním půjdu, a tak se radši na něj ani nedívám. Ale on se na mě kouká nějak dlouho a já najednou nevím, jestli mu mám taky hledět do očí tak zblízka.

- Já budu pryč skoro tři měsíce, ale každé den vyndám z kapsy ten ořech, cos mi dala. – Nezapomeneš na mě? A pošleš mi obrázky?

- Jo, odpovím nevrle, protože to tak je vždycky.

- Musíš mamince pomáhat s Milánkem, stará se o vás a já teď nemůžu pomoci. Slib mi to, řekne, a zas mě k sobě tak tiskne, že zavřu oči, ale hned je zas otevřu, protože musím říct au.

- Budu, odpovím a chci, aby mě už sundal ze stolu.

On ale se mnou v náručí dojde do chodby k zrcadlu a tam se díváme každé na sebe a pak na toho druhýho.

- Máme stejný oči, víš to? říká a upřeně pozoruje ty můj.

- Jo, asi jo, ale to mám pořád, odpovím a přeskakuju pohledem z jeho na ty moje.

Táta ale tentokrát není naštvanej z toho, jak mu odpovídám.

- Uvnitř jsou bleděmodrý a okolo orámovaný tmavou. Takový máme jen my dva, protože patříme k sobě. Například, i kdyby se stalo cokoli, patříme k sobě, zapamatuj si to, říká táta úplně potichu a já vím, že je to hodně důležitý a musím být zticha.

A pak mě znovu k sobě tiskne a už skoro chci říct au, ale najednou za krkem cítím mokro a můžou to být slzy. Táta z ničeho nic vstane, abych to neviděla, a rychle odchází. Ve dveřích se ještě otočí a teprve teď si všimnu, že si ani nesundal boty. Mává mi a já taky zvedám ruku a najednou vím, že tam, kde bude tak dlouho, nechce být sám.

Vezmu Jiřinku a dávám si její tvářičku s chloupkama na svou, protože mě tím hladí. A pak ji ustrojím do pletenýho oblečku, aby jí nebyla zima, a utíkám pro medvěda od modrýho Dunaje:

- Tohle teď je tvůj táta, říkám Jiřince a dávám ji do náruče medvědovi.

Nějak mu z rukou padá a nedává mu tlapičky kolem krku, jako to dělám já tátovi.

- Tak co je? zlobím se na Jiřinku. – Někdo tě přece musí chránit, když seš ještě malá. A já teď budu dlouho pryč.

Když jsem přišla ze školy, byla už tma a my s bráchou jsme v kuchyni na zemi roztloukali ořechy, co zbyly z Vánoc. Najednou se rozdrčel zvonek strašně silně a strejda Jirka nemohl ani mluvit, jak utíkal říct mamce, že se Oldovi udělalo špatně pod podloubím Hradu a že ho na nosítkách dali do sanitky a teď ho oživují u doktora. Mamka se ani pořádně neustrojila a běžela za Jirkou, i když ho nemohla dohnat. Dívali jsme se za nima oknem. Já měla úplně dřevěný nohy, a kdybych měla utíkat jako mamka, tak by to nešlo.

Stojím nad ořechama roztlučеныma paličkou na maso a nemůžu mluvit. Nic se ve mně nehýbá, jako když někdo zavolá při hře na sochy „štronzo“. Cítím, jak mi najednou hoří tváře, jak chci něco udělat, třeba rozběhnout se za mamkou, ale stojím a nedělám nic. Najednou mluvím takovou tichou řečí k sobě a slyším se, jak říkám:

- To není možný, vždyť ráno jsem s ním mluvila a nic mu nebylo, to je snad nějaký omyl, kterej se vysvětlí. Táta je přece mladej a takový lidi snad nemusejí oživovat, když se jim udělá špatně?

Zavřu se do koupelny a klekám si na vroubkovanéj kobereček, i když to bolí. A pořád opakuju stejnou věc:

- Bože, nech tátu živýho. Už nebude pít, slíbil to mamce. Nenech ho umřít, protože bych neměla žádnýho tátu, šeptala jsem to i nahlas, aby mě slyšel, ale on se mnou nemluvil. Jen jsem najednou cítila takovej studenější vzduch, jak proudí kolem mě, a věděla jsem, že je to On. A tak jsem mu řekla, ať si za něj vezme mě, ale to už jsem brečela, protože si nedovedu představit, že bych byla v hrobě v hlíně, a mamce by to bylo líto.

Pak přišla, ale za dlouho, a bylo jí špatně. Přinesla tátovo sako a kalhoty a ty zůstaly v obýváku na gauči. Potichu otvírám dveře a koukám na tu tátovu neuklizenou hromádku a napadá mě, že mu asi u doktora dali pyžamo. Čuchám k tomu a cítím tátu a nějaký alkohol a krev. Uskočím, a když si rozsvítím, tak vidím sako s fleky od zaschlý krve.

- Budeš tak hodná a zanešeš panu doktorovi tuhle tašku? ptá se mě mamka a je tak bledá, že jen tiše protestuju:

- A to nemůže ségra?

- Ne, šla si lehnout, ale ty to zvládneš, vid? mluví ke mně úplně jiným hlasem a podává mi igelitku.

Venku už je příšerná tma, ale vidět je, když je všude bílo od sněhu. Kousek ujdou a nebojím se, protože chci, aby na mě mamka měla spolehnutí přesně tak, jak to říkala kmotřičce. Pak mě ale napadne, co asi posílá panu doktorovi, a nakukuju do tašky tak nešikovně, že mi vypadne z rukou a po sněhu se válí černý boty. Stojím a nemůžu se pro ně ohnout, protože najednou vím, že táta umřel a ty boty

potřebuje do rakve. Klečím u nich a pak sedím na patách a strašně mě to zebe, ale to nevádí, když mi umřel tatínek. Jenom nemůžu dál, protože ho vidím, jak leží na zemi a vůbec se nehýbá. A taky mě napadá, že ho dají do márnice a co se stane, když nakonec oživne a nikdo tam nebude?

Pomaloučku se vracím a beru potichu za kliku a mamka se ani trochu nezlobí. Ale chce, abych šla spát, když jdu zítra do školy. Jenomže na spaní nemám ani pomyslení. Všichni doma jsme vykolejení a na nic se mamky neptáme, jen sedíme v její posteli a mlčíme. Pak vstane a zapálí svíčku a my se modlíme za tátu, za jeho duši, jak chce ona. Světlo svíčky poskakuje a vůbec je strašně neklidný a navíc tak strašidelně skuhrá a žadoní. Jestli je tady s náma táta, tak chce něco říct, a nejde mu to. Je mi to líto za něj a fňukám a pak se přidá brácha a nakonec tu brečíme všichni.

Ráno si ve škole připadám, že jsem v jiný třídě. Nikdo se se mnou nebaví a holky si šuškejí. Víím, že se mě štítí, když u nás někdo umřel, i když ne doma. Jenom Hanka mi šeptá, že můžu přijít na kladinu, ale nevím, proč jí řeknu, že nemůžu, i když to není pravda. Stejně je snůh a z kladiny bysme spadly, ale to mě v tu chvíli ani nenapadlo. Paní učitelka mě nevyvolala ani jednou, i když vidí, že se hlásím. A tak se koukám z okna, jak jsou z mraků tmavý chuchvalce, a čekám, kdy budou zas padat ty velký vločky. Ale aby jich zas nenachumelilo moc, protože, jak mamka říkala, by hrobník nemohl vykopat pro tátu hrob a museli by ho spálit. A to ona nechce.

My si ve škole hodně povídáme o tom, kdy poznáme, že odchází jedno roční období a přichází druhý. Některý děti v tom mají zmatek, což nechápu, když se stačí jen dívat a všechno je to vidět. Ale teď, co umřel táta, se v tom taky nějak plácám. Vůbec například nevím, jak ta zima skončila, a taky jsem ani nezaznamenala špačky, když se k nám vrátili z teplejch krajin. A přitom normálně chodím do školy, píšu doma úkoly, chodím s Hankou do gymnastiky a všechno dělám jako dřív. Něco se ale změnilo. Už nekreslím tátovi obrázky, jen mu to někdy všechno říkám, aby věděl, že jsem na něj nezapomněla. Ale ne nahlas.

Z té zimy si jen pamatuju, jak jsem byla nemocná. Stojím na kopci na novejch modrejch lyžích a dívám se na tatínka Zoji Technikové, jak se dělají obloučky, ale on neví, že je poslouchám. Zoja se vzteká, že to nebude dělat a odhazuje větvičky, který tam jsou místo hůlek, a tak čekám, kdy jí tatínek dá na zadek, protože já už bych asi dostala. On se ale nezlobí a řekne, že to nevádí, že přijdou zítra. A tak když odejdou, jezdím mezi haluzkama přesně tak, jak jsem to viděla, a zdá se mi to moc lehký. Když sjeďu po Barneťáku kousek dál, jabloně jsou tam přesně tak, jak bych dala hůlky na slalom. A pak si už jen pamatuju, že jsem jela až z vršku a jak mi nešlo vyhnout se poslední jabloni. Mám vymazáno, nevzpomenu si na nic. Musel přijet děda, když jsem byla nemocná, protože jsem měla otřes mozku a jednu nohu celou sedřenou. Možná je to blbý, že to takhle říkám, ale já jsem

ráda nemocná, protože mamka mi koupí nějakou knížku a banány a sedí u mě na posteli. A já chci, aby u mě byla pořád.

(Ukázka z knihy *Modrej čas*.
Vyšla v nakladatelství Akord v Liberci, 2019)

JIŘÍ FALTUS

ŽIRAFÁ

Žirafa se rozhlédne
dozadu i dopředu:
„Brzy bude poledne,
nemáme nic k obědu!“
Žirafečka hlavu skloní:
„Tolik všeho kolem voní!“

HROCH

Na hrocha si každý troufá,
až si z toho, chudák, zoufá.
Nikdo ho nehladí, nikdo nechválí,
v ZOO to proto co nejdřív zabalí.
Zpět do Afriky se vrátit chce,
na krk se pověsí mamince.

SLON

Slůňátko mává ušima,
slonice si jej nevsímá
a chobotem volá na slona:
„Přece nic špatného nekoná!“
Kdo by chtěl neposlušné děti?
„Já věřím, že nám neuletí.“

OPICE

Opice milují legraci,
strom se snad kvůli nim nekácí!
Kývá se, na stranu naklání,
až ptáky přešla chuť na spaní.
Nejmenší opička směje se nejdéle,
spát u nás v ložnici,
spadla by z postele.

(Z leporela nakladatelství Albatros
Slon a jeho kamarádi, 2019).

KRATŠÍ TEXTY FRANTIŠKA UHRA

ODSEKÁVÁNÍ VĚTVÍ

Odsekává větev. Nedbá, že na ní někdo sedí, proto ani neví, že na ní občas někdo sedí.

Nejčastěji on sám.

BRNĚNSKÉ KOLO

Zda se zase budeme toulat po Brně... Zda budeme vzpomínat na divadlo Večerní Brno, nezapomenutelnou Divou Báru Vlastu Fialovou a Kunderovo Totální kuroopění, na premiéru Balady pro banditu v Huse na provázku. Možná budeme

vzpomínat, jak jsme na Špilberku potkali Chaplina v rozšmatlaných botách, aby se ukázalo, že ho představuje mladičká dívka se stejně smutnými, bezelstnými očima, s nimiž se – vyobcován z Ameriky – slavný komik vrátil do rodného Londýna. Snad vzpomeneme, jak jsme v centru během noci bloudili ulicemi a marně hledali místo k zaparkování, jak nám v Králově poli hodní manželé Králíčkoví vyprávěli kapitalistickou báchorku o uvědomělých občanech, kteří si ochotně utrhávali od úst a veškerou krmi úslužně cpali do chřtánu nenasytnému drakovi, ukrytému v kůži demokratického krokodýla. Budeme se toulat po městě a hledat, co již není k nalezení. Dávné přátele, zrušená kina a antikvariáty, útulné hospůdky, v nichž jsme sedávali, nahrazené záludným šerem monděnních barů. Budeme vzpomínat na Staré Brno a jeho uličky, v nichž kluci hrávali kuličky, na starý zimní stadion, kde hrávali Bouzek, Danda, Bartoň a obojživelník Bubník, který střílel krásné góly i na zeleném pažitě. A nezapomeneme na autobusové nádraží, kam jsme v pátek navečer přišli se čtyřřadvacetihodinovým předstihem k sobotnímu odjezdu do Benátek. Budeme se toulat po městě, které neseme v paměti, ale které již není, které změnilo tvář, které je jiné. Neboť i my jsme jiní. Těžko hádat, zda lepší.

MAJÁK

(Tak trochu podobenství)

Strážce majáku na strmém útesu spí. Spí jeho žena, jeho dcera, jeho syn. Usnuli rackové, kormoráni, albatrosové. Jen oceán bdí. Bivakuje pod útesy, střeží spánek strážce majáku, jeho ženy, jeho dcery, jeho synka, všech rybářů, ryb a ptáků. Měsíční svit se rozpouští v inkoustových mracích. Hladina oceánu je temná, nehybná a čistá.

Něco se chystá.

VÁCLAV FRANČ

POCIT

Mám pocit
že jsem už
v životě všechno ochutnal

Snad
ještě zorat
pole příštích úrod

OBČAS PLÁČ

Občas je smích
občas pláč
třeba nám slzy napoví
co jsme vlastně zač

VYHLÍŽENÍ

Neberte to osobně
sliby zabalené do ubrousku
živá muzea příběhů
prameny zapomenutých slibů
vyhasínající přátelé

ale po létu přichází podzim
opadáva ze mě naděje
že se jizvy všech ran
v myslí zacelí

Je těžké zapomenout
v dálce vyhlížím milosrdného
pana Alzheimerera
zatímco bývalí kamarádi
plení mé srdce
v pravé předsíni
i levé komoře

Je pusto
jako ráno nad městem
zbyly jen vzpomínky

Už po vás nechci nic
ani vaše sliby

(Verše ze sbírky Opuštěná hnízda dětství, 2016)

LIBUŠE ŠINDLEROVÁ

ROZPOMNĚNKA RANÁ ANEB BLÍZKÉ HORIZONTY

Chci-li zodpovědně a pravdivě vést své vzpomínky milovanou krajinou, musím nevyhnutelně začít na naší zahradě. Byly doby, kdy byla nejen mou krajinou první a jedinou, ale doslova celým mým světem. Přestože až na pár stromů z ní už nezůstal kámen na kameni, vidím ji před očima jako včera, vznosnou, obrovskou, bez hranic v mých dětských očích, ba víc – to, co ji přesahovalo, bylo obsahem mých prvních snů!

Za plotem mohlo být cokoli, přesněji řečeno cokoli, co jsem znala z nespočetných pohádek, z nespočetných vyprávěnek. Ať už tam byly dračí sluje, či bezedný oceán, ať bylo nutné tam překonat cokoli – má zahrada byla oáza klidu a bezpečí. Hlídal ji pes, arcit' na řetězu, a zpěvem ji rozechvíval sbor kosů i slepic, má první a jediná hudba, nepočítám-li rádio, jež v té době byla jen praskavá bedýnka někde v domě, kde jsem se prakticky nezdržovala.

Jak jen jsem mohla, vyrážela jsem na své dobrodružné expedice mezi švestky, hrušně a jabloně a pár keříků rybízu, do houštin janeb a spleti bezu, do statných rozsoch obřího ořechu. Nebo prostě jen na písek, jenž určitě nebyl určen k výstavbě hradů a tunelů, ale hyzdil dvorek z praktických důvodů – neboť tatínek stále něco budoval, stavěl a opravoval, a naše aktivity s tímto stavebním materiálem ani zvláště nevítal.

Zase jste mně to rozházely (vy holky), hudoval, když zametal písek zpátky na kupu a lopatou bořil ty křehké, pracné výsledky naší rané imaginace.

Ta hromada vrůstala do staré hrušky, jež byla vsazena krátce před stavbou chalupy, což bylo v roce 1925, jakožto domovní strom a taky symbol a památka úsilí mého prapradědečka. Je to zdokumentováno na rodinné fotografii i s tím strůmkem vpředu a zároveň je i důkazem, že když tenkrát někdo stavěl, účastnila se toho celá vesnice.

Hruška roste stále, pravidelně ožihlavaná a zbytečná. Ožihlávají ji s železnou pravidelností elektrikáři se svou hydraulickou plošinou, protože prorůstá do drátů, vedených šikovně od štítu k štítu, a zbytečná proto, že se jedná o odrůdu horalku s mrňavými, nepoživatelnými plody.

Pouze moje praprababička z nich čarovala křížaly a pak už nikdo. Z nich se dělala pracharanda – mletý posyp na ovocné knedlíky, jenže to vím z vyprávění, a ani nevím, jestli si to pamatuju dobře. Mám trochu chaos mezi těmi couračkami, kulajdami, kramfleky a nytykem...

Vždycky v září, k velké radosti mé matky, jež chalupu spravuje, začne hrušková kanonáda do zánovní střechy a každý den je dvorek pokryt hruškovou závějí. Dlouho končívala v žaludcích domácích zvířat ze statku odnaproti, ale nová generace (jejich chovatelů, pochopitelně) už o ně nestojí. Bůhví čím ty chudáčky krmí, asi granulemi, a tak hrušky vylepšují vlastnosti kompostu v zapadlém koutu zahrady.

Ale strom má metr v průměru a má takové zásluhy o šťastné dětství mé i mojí sestřičky, že jej bráním zuby nehty, i když vím, jak mé mamince ztrpčuje život a přidělavá práci každý rok.

Co hradů z písku jsme pod ní vytvořily, kolik teepee o ni opřely, kolik špaččích árií si vyslechly, dokud tam otec přiděloval budku. Mohl si to dovolit, nikdy jsme neměli třešni, jinak by ho ta charita rychle přešla, počítám.

Bráním ji i přesto, že mi ukládala o život. Byla jsem ještě v kočárku, spinkala jsem právě pod ní – bylo to na očích a ve stínu, když mamka uslyšela jakési zvuky – lupání, škrábání a praskot. Nepodařilo se jí je rozklíčovat, a tak vrtíc hlavou mě odtáhla domů, stejně už jsem měla obědvat. Vtom se ulomila celá jedna větev (v době mého narození bylo už hrušce třicet dva let) a spadla přesně na místo, kde stál můj šedý landaurek. To by bylo sousto pro Primu! A jen zázrakem se mi nic nestalo!

Ořech mi vzali, skoro všechny švestky, a když zahrada konečně přišla k třešni, tak i o tu třešeň mě připravili, ale hrušku nedám! Nějakou jistotu přece člověk mít musí!

A ještě k domu! Splený z trámů letité hájenky, z dutých kvádrů a půlek cihel jak vlaštovčí hnízdo, to celé zatřené vápennou omítkou, byl v podstatě chaloupkou z druhé ruky, ale prapradědeček k ní tím pádem přišel levně a snadno i na

tehdejší poměry. Že dnes už normám nevyhovuje, je zcela zřejmé, ale dosud rozvírá útulnou náruč pro zbytky rodiny, porůznu rozptýlené.

Ke každé zahradě, a zcela samozřejmě, patří i plot. Tak jako vše by mělo mít svoje hranice, i plaňková ohrada byla propast mezi *tady* a *tam*, mezi *naším* a *cizím*, neznámým...

Nejzajímavější čtvrtina hranice vedla těsně nad „strouhou“, tak nějak jako to dělá Dunaj na mapě mezi Slovenskem a Maďarskem, což náš manévrovací prostor obrovsky rozšířilo, neboť tím pádem začínala „cizina“ až někde na druhém břehu.

Navíc, právě u nás vytvářel neregulovaný potok jakousi lagunou, úplně zakrytou klenbou větví. Tam jsme si stavěly hrázky, dokonce se tam dalo i bruslit! O kousek dál zbudovaly generace našich rodinných zahradníků jakousi přehradu, takové miniaturní Gabčíkovo-Nagymaros, která tvořila malý vodopádek a tůň přesně na výšku konve. Potom už začínal slunečný úsek, který si zabraly kachny a husy z celého okolí, včetně našich.

Vzpomínám na jednu nešťastnou slepici, které babičky podstrčily kachní vejce a ona neprozřetelně vzala ten houfek na první procházku k vodě. Šňůrka žluťoučkých kachňátek spořádaně a v zástupu došla na břeh a vzápětí, poslušna volání rodu, se jedno po druhém sešouply po břišku na hladinu. Asi tak, jako se v přístavech slavnostně spouštějí plachetnice... Chudáček kvočna lítala po břehu, evidentně na mrtvici, a marně se snažila kdákáním sehnat pomoc anebo přilákat „kukačky“ zpátky k sobě.

Dnes by taková nosnice patrně trpěla těžkým posttraumatickým syndromem a do konce života nesnesla už ani vejce. Ale tenkrát byly i slepice úplně jinačí!

Náš břeh, vyztužený tunami popela, jež tři generace „ekologicky“ sypaly rovnou za plot, a obrostlý vrubami a černým bezem, skýtal nám úkryt i inspiraci a ponoukal nás k tisícům činnostem spojených s vodou, jílem a popelem zvlášť.

Ano, dalo by se výstižně říci, že jsme se tam popelily a dělily jsme se, já a sestřička, o toto potěšení ochotně s našimi kdákalkami, které měly pro tento účel zahloubeny úhledné jamky, jež se leckdy rovněž dobře hodily.

Slepice vůbec mají zvláštní účinek na prostor jim vymezený. Zůstává po nich dokonale hladká, pustá rovina, bez přítomnosti jakékoli zeleně. Dosahují toho úporným hrabáním a výsledek jejich činnosti mi mimoděk připomíná jugoslávské dvorky pod piniemi a meruňkami, kde to však padá na vrub sluníčka!

Velice pomalu a obezřetně jsem opouštěla známá místa a vydávala se za těmi novými. Taková věc ovšem trvá léta! Tak jak jsem rostla, pouštěla jsem se dál a dál, provázena věrnými souputníky – sestřičkou Leničkou a Ančou, holčičkou ze sousedního statku. Ten mi sloužil zároveň i jako jakási dekompresní komora pro mé nekonečné ponory do rodné krajiny. Tam jsem se otkávala, tam jsem získávala své zkušenosti, ba i ostruhy i touhu po návratu domů.

Na počátku byl vždy sen... A taky otázka – co je tam za tím něčím? Za plotem, za státovkou, za lesem? Je to tam lepší? Pestřejší a voňavější? Je tam ta zelenější tráva a větší jablka?

Myslím, že už v útlém věku jsem byla vyléčena z podobných nesmyslů, neboť skutečnost málokdy předčila mé sny, a já se ráda a pokorně zase vracela zpět, tam, kde jsem znala každé stéblo a hnízdo a každý kámen a strom.

ROZPOMNĚNKA TRAMPSKÁ ANEB PUTOVÁNÍ ZA SNEM

Svět mužů (a žen, abychom byli přesní) v maskáčích, obdaných širáky (někdy opravdu s tím liščím ohonem), strakatými teletinami, nastlanými celtami a odrbanou kytarou, s nohama v kanadách a hlavou v oblacích, byl a je pro mě dosud tajemnou knihou, psanou navíc neznámým jazykem, do které jsem nahlédla jen jednou, a zas ji zavřela.

Nicméně nikdo, kdo se pohyboval po nádražích a nádražičkách mého mládí, nemohl přehlédnout ten nával zálesáků, kteří v pátek odpoledne a v neděli večer plnili vagóny vůní i pachem ohňů, alkoholových výparů a vlhkých houní, jakož i písničkami, které ve mně probouzely závist a tesknotu.

Závist, protože děcka ze vsi prostě netrampovala (až na výjimky), neboť obklopena přírodou a čerstvým vzduchem prakticky nepřetržitě, měla stále co na práci. Včetně víkendů, neb zvířata ani polnosti nepočkají, až se hospodář vydovádí, naopak vyžadují jeho stálou přítomnost a o volném víkendu se toho naopak pořídí nejvíce!

Takže má závist se nesla tak trochu tímhle směrem – viděla jsem v nich bezstarostné výpěstky města, kteří měli dokonce možnost obstarat si příslušné propriety (pochopila jsem, že většinou je kradli na vojně a podloudně s tím kšeftovali), prostě ty, jež se v y m y k a l i !

Ona vůbec tahle zábava byla tak trochu poloilegální, řekla bych dokonce proti-státní, a ta chuť zakázaného ovoce jí dodávala pikantnosti a nádech opravdového nebezpečí, které zároveň ospravedlňovalo výhrůžné houpání tesáků na páscích (pardon, na opascích).

Ve skutečnosti je lovci dobrodružství používali nejen na řezání všeho možného včetně špekáčků a chleba, ale hlavně na otvírání lahváčů, ale co naplat, ty kudly z nich dělaly chlapy, k nimž se udřený moula z vesnice nemohl v holčičích očích rovnat ani náhodou!

Záviděla jsem i dívkám v khaki, které je oddaně provázely, protože jiným dívkám trampové nevěnovali nižádnou pozornost. Dokonce jimi pohrdali, jak jsem vyrozuměla, pro jejich podpatky a šaty z dederonu, pro jakýkoli dotek líčidla či náznak účesu.

Jejich squaw musela vypadat jak Rita Coolidge a páchnout podobně jak oni, asi tak jako se selské páry vybíraly po čichu.

Navíc příslušníky řádných občanských skupin nazývali mastňáky a vrcholem mastnáctví vůbec bylo vlastnictví automobilu a vlastnictví chalupy zvlášť!

Takže svět osazenstva pátečních a nedělních vlaků byl striktně rozdělen, pokud to šlo, cpali se trempíci do posledního vagónu, a kdo měl rozum, našel si jiný vůz. Ovšem ten poslední, ten neodolatelně přitahoval mě, neboť se okamžitě rozezněl tesknými i hlaholivými country tóny, neboť co tramp, to zpěvák a kytarista zároveň.

Ačkoli tento početný národ opovrhoval jakoukoli světskou organizací a zavedeným zvykoslovím, sám vyznával čtená, až despotická pravidla. Ta jejich vnitřní hierarchie, ne nepodobná vlčí... Zákaz použití jakékoli umělé hmoty kdekoli na těle i vybavení...

Například – i tak praktická věc, jako plastová láhev od octa namísto čutory a nebo obyčejná pláštěnka, v nich budila znechucení a zjevný odpor, ba nebojím se to říci – až paniku! A naivní představa, že by se k nim jen tak někdo připojil v riflích a barevném tričku byla přinejmenším tak směšná, jako představa, že by někdo „jen tak“ celebroidal mši.

Měli své pevné zásady nejen co do oblečení, ale i co do chování k zeleni, k sobě i k ohni, neb tito zavilí samotáři zhusta vytvářeli rozsáhlé komunity, zvané osady, a ty si časem dovybavovali vším možným, od totému až po roubené boudičky.

On totiž i ten nejkhakiovatější lovec časem zestárne a řekněme... zteří, noclehy pod širákem se začínou jevit nepředloženým hazardem s lety v přírodě podlomeným zdravím, a taky se rozmnožuje (zdánlivě partenogenezí, neboť i jejich oplégry bývaly jakési zelinkavé a roztomile přibývaly), a tak nám tu náhle a nenápadně vzniká všem dobře známá chatová džungle (pro mladší čtenáře – ne z anglického „chat“, viz „chatovat na face booku“, ale od slova chata, chajda, chatrč), doslova panelák naležato, lidnatý stejně jako Praha či jiné velké město, ze kterého se původně prchalo za přírodou, za samotou, za dobrodružstvím!

Ba dokonce mě napadá až kacířská myšlenka, že teprve pak se člověk stával trampem, když dosáhl věku, kdy mohl, blahobytně spočívaje v kožišinách poblíž krbu, nostalgicky na své toulky vzpomínat!

Měla jsem jednu jedinou příležitost přespát mezi takovou skvadrou, byla v tom láska, samozřejmě, a láska také byla to jediné, co trampí omlouvali a s jistou dávkou despektu po krátký čas byli ochotni tolerovat.

Ovšem ne nadlouho. Po nějaké očichávací době musel příležitostník volit – buď zapadnout jak oblečením, tak chováním, a nebo se tiše, tak jako já, zas vytratil a zavřel za sebou dveře do toho světa, který zblízka skutečně nebyl moc pohodlný, tak nějak příliš závislý na počasí i na roční době a příliš často se odehrával na

půdě začouzených hospod, neboť noc v drobném lijáčku se čtyřmi stupni k ránu mohl pomoci přežít jen přítel alkohol.

A tak mně bylo blahosklonně dovoleno pohybovat se mezi nimi v pláštěnce a ve vínových „džínách“, i já jsem zažila to jektání zubů navzdory spacáku (pchá, pchá, jak by řekli „oni“), a po takovémhle víkendu jsem sebekriticky vyhodnotila svou lásku jako neperspektivní – anžto omluvenky ze společných víkendů tu neplatily, a rozhodla se dál vést život v masťáckém duchu, jenž mi po ránu s jinovatkou a mytím v túni nepřišel vůbec odpudivý, právě naopak!

O své porce života v přírodě jsem ovšem nebyla ochuzena, prázdniny v dětských táborech, ať jako účastníkovi či vedoucímu, a hlavně školní výlety jako učitelce mi dopřály dostatek příležitostí postavit stan a řádně v něm vymrznout, opatřit dříví a založit oheň, vydržet tři dny v zavhlém oděvu a promáchaných botaskách. A živit se polévkou z pytlíku a opečeným lovečkem a večer ošetřovat drobné rány a držet noční hlídky (nad pubertáky).

A přesto je dodnes ráda vidím, ty skvrnitě propagátory volného života, a lituju je, neb jejich životní prostor se rapidně zúžil, lesy jsou více či méně soukromé a oheň, oheň už nelze rozdělat skoro nikde! A ony ani ty vlaky už skoro nejezdí, a když jezdí, tak míjejí přezíravě zašlou slávu dávno nepoužívaných a zpustlých zastávek, jež právě uondaným vandrovníkům poskytovaly jakýs takýs azyl a přichýlili je na těch pár minut, než přihrkal motorák!

A kdoví, jestli se ještě rodí další, neboť dnes už stačí kliknout na myš a můžeš si vytvořit svou vlastní virtuální divočinu a zahrát si na stopaře generála Custeru a nebo na rybáře někde na Yukonu, to vše pěkně v bačkorách!

Kdoví, jak se říká mezi trampy počítačovým maniakům a nakolik i oni patří k nim!

A TEĎ NIKOLI ROZPOMNĚNKA, ALE TAKOVÁ PŘEDSTAVA

Někdy si tak říkám, kdy budu stará. A hned mě napadá taková úvaha. Mám sen! Lépe řečeno tři, a ani jeden nemá nic společného s tématem této knihy.

Tím prvním jsou pendlovky. Obrovské, staré hodiny s plyšovým zvukem, ohlašujícím každou čtvrt hodinu. Dokonce jsem si jedny vybrala. Vyrobili je kluci z umělecké školy a měly mít dokonalý německý stroječek.

Co na tom, že jsou nové, že je to jenom replika! Vyráběly je šikovné ruce, takové, jaké měl můj mladší syn. A stojí tolik jako starožitné, které však jdou tak nějak bez záruky, případně nejdou vůbec.

A představuji si ten zvuk, pomalé, vláčné, hebké, sametové bim bam, odkyvované dlouhatánským kyvadlem. A slyším i jasné, zvučné tikání, odpočítávající vteřiny života.

Tik – a je tu minulost, tik – a je tu minulost...

Potíž, a to docela kladná v tomto případě, je, že je můj dodavatel nedokáže zkompletovat. Stroječky nějak došly nebo co. Nevadí! Opravdu mi to nevadí, znám dobře pojem splněné přání!

Druhý pošetilý sen je o houpacím křesle. Bytelném a přitom lehkém, houpajícím se skoro samo takovým tím uspávacím pohybem. Měkce polstrované vysoko nastlané strakatými polštářky je doplněno stojací lampou v kombinaci s kulatým stolečkem. Ani jednu z těchto věcí nemám a nepopoháním to ze zmíněného důvodu.

A posledním mým snem je pravidelný šálek čaje, takový, jako v jedné Dobré čajovně servíruje můj starší syn. Čajový obřad plný vzpomínek, jakož i usebrání, podobného tomu, jež mám teď u kafe. Bude však patřit zelenému čaji, „nálevík“ za nálevem, celé hodiny...

No a až se ty mé sny splní a já nebudu už nikam jezdit a budu už jen vzpomínat, budu se houpat s mrňavým šálkem v ruce a nad hlavou mě budou odpočítávat ty hodiny, tak pak, pak budu opravdu stará!

(Z knihy PARALELNÍ KRAJINY aneb Rozpomněnky z cest)

MILAN SOCHORA

Vrba

Má pokroucené výhony,
mění se v tóny nebo půltóny
a sklánějí se k zemi,
které časem se i mění
a zní.

Bříza

Stojí stará dáma s dlouhými vlasy,
plápolajícími ve větrném počasí,
stojící sama na návsi,
kde čeká na pocestné a psy,
v okolí sousedských příbytků
je příroda,
a dále i písek, kámen a voda.

5.

Kytky se zalévají
a lidé prolévají,
a neví nikdo,
zda jedni či druzí
uschnout mají.

6.

Sníh na rybníku.
Housenka se sune
od kraje ke kraji,
kdy vločka s vločkou
si hrají,
to až dech se tají
a zima je tady.

PUBLICISTIKA

Podzimní knižní veletrh – nebylo to napoprvé nejhorší

Havlíčkův Brod – všechno je jednou poprvé a kdo nic nedělá, nic nezkaží. V havlíčkobrodském kulturním domě Ostrov se konal 29. Podzimní knižní veletrh. Hlavním tématem letošního ročníku byly Zločiny a tresty a návštěvníci si mohli vybírat z tisíců knih od 174 vystavovatelů.

Pro naše Středisko východočeských spisovatelů je podstatnou informací, že jsme na tomto veletrhu nechyběli. Stalo se to letos poprvé a doufáme, že ne naposled.

Hlavním a jediným cílem naší účasti na veletrhu bylo ukázat se na veřejnosti, protože bohužel, kdo o sobě dneska nedá vědět, aspoň na regionální úrovni a v regionálních médiích, jako kdyby neexistoval. Může se nám to nelíbit, můžeme s tím nesouhlasit, ale to je tak vše, co se proti tomu dá dělat. Rozhodně jsme si nestavěli hned na poprvé růžové zámky. Určitě jsme si nemysleli, že knihy našich autorů, které na veletrhu čtenářům nabídneme, budou okamžitě vyprodány. Chtěli jsme se pouze ukázat, oznámit, že tady jsme, že existujeme a že kvalitně píšící autoři nežijí jenom v Praze a nejbližším okolí a že autoři našeho Střediska mají čtenářům co nabídnout.

*FOTO z účasti na knižním veletrhu v Havlíčkově Brodu.
(Věra Kopecká a Jiří Lojtn)*

Dá se říci, že místo, které jsme na veletrhu zaujali, nebylo nejhorší. Stánek či spíše náš prodejní stůl č. 105 na chodbě v patře KD Ostrov nebyl zas na tak špatném místě. Díky nadšencům, kteří u něj drželi stráž. Především Věra Kopecká a Jiří Lojín tam vydrželi společně s mou maličkosťou celý pátek 11. října od rána do večera. Pravda, byla to pro nás zkouška a doufali jsme, že v ní obstojíme aspoň trochu slušně. Pro příště už budeme některé věci lépe znát, například kolik máme mít po kapsách drobných, aby bylo za prodané knihy z čeho vracet.

Bylo pro nás určitě zajímavé vidět, které knihy si berou čtenáři do ruky a které je zajímají tak, že si je koupí. Jsme rádi, že se nesplnily chmurné předpovědi a že jsme neodešli z veletrhu s plnou krabicí, tak, jak jsme tam přišli. Na odbyt šla jak literatura pro děti, tak i próza a poezie, zaujaly naše Kruhy, zmizely i naše autorské sborníky. Možná si někdo pomyslí, proč jsme neprodali vše, co jsme čtenářům nabídli, ale s ohledem na konkurenci víc než 170 vystavovatelů z celé republiky jsme si určitě ostudu neudělali. Potěšující byla i možnost autorského čtení v sobotu 12. října v prostoru PEN. Tady si zaslouží velké uznání pořadatelé Podzimního knižního veletrhu. A to za vytvoření zvláštní místnosti, stranou od hlučné chodby. Tam bylo možné autorské úryvky číst, aniž jsme museli překřikovat korzující dav, jak to bývalo v minulých letech. To, že na naše autorské čtení přišlo i několik zájemců zvenku, kteří nebyli naši příbuzní, je jen malou třešničkou na dortu. Hned v pondělí se objevily v tisku Deníku některé informace o naší účasti na knižním veletrhu, také článek o skvělé knize naší autorky Ivy Tajovské z Pardubic, byť prezentovala svoje knihy pod jinou vlajkou, či zpráva o básnické tvorbě našeho autora, básníka Milana Sochory z Petrčkova. Zmínku o naší účasti slíbil i další regionální tisk. Samozřejmě jsme se na knižním veletrhu objevili v seznamu vystavovatelů. Zároveň jsme obdrželi od pořadatelů Podzimního knižního veletrhu pozvání na další ročník, v pořadí už 30. jubilejní, jehož mottem bude Země úsměvů. Takže příští rok na veletrhu znova a s úsměvem.

Štěpánka Saadouni

HOST KRUHU LADISLAV MUŠKA

JAKO OBVYKLE

O svých dvou životech jsem začala uvažovat, až když už bylo skoro pozdě. Bylo to tím, že do Jindřicha jsem byla tak zamilovaná, že bych pro něho udělala všechno na světě? Nevím. Uvažovat, co nebo kdo jsem, mi bylo cizí, v prostředí, kde jsem vyrůstala, bylo zvykem prostě žít.

Přišla jsem na svět rodičům, kteří už byli v letech, maminka se loučila s tím, že bude mít někdy dítě, dokonce se cítila provinilá vůči otci, a najednou báb ho,

byla jsem tam. Měli jsme domek pod strání, odkud se daly přehlédnout všechny pozemky JZD až k horám, rodiče v družstvu pracovali.

Mezi dětmi byla převaha kluků, takže i mé hry byly víc klukovské, brodili jsme se v potoce a chytali hrouzky a raky, v zimě se koulovali, dokonce jsem se s nimi i prala a vyhrávala. Dospělí o mně říkali, ta divoká Jiřka.

Do školy jsem jezdila autobusem do krajského města, se kterým ves sousedila, a se svou bojovnou náturou jsem byla mezi nejlepšími žáky. Dostat se po devítce na ekonomku nebylo v té době samozřejmé. Zkoumal se kádrový původ, ale já měla doporučení od našeho JZD, že se mnou počítají. O prázdninách jsem v kanceláři družstva vypomáhala.

Dopadlo to jinak, po absolutoriu jsem dostala umístěnku do úctárny Městského dopravního podniku s ní i pokojík na ubytovně. Práce mi vyhovovala, s kolegyněmi, vesměs o generaci staršími, jsem vycházela, když si mě napřed otukaly, jestli nejsem nastrčená, abych je špehovala, nabídlly mi tykání. Měla jsem na starosti zúčtovávat vybrané jízdné od části řidičů, někteří po mně jeli, ale s ženáči jsem si nechtěla nic začínat.

Byla jsem vysoká pěkná holka s veselým ksichtíkem pod vlnitými hnědými vlasy, žádná chudinka. Spíš ze zvědavosti jsem se dala sbalit študákem z univerzity a po něm mladým úředníkem z magistrátu. Nedělala jsem si iluze, že pro mě přijede princ na bílém koni, ale milování s nimi mě zklamalo. Nedovedla bych říct, co mi chybělo.

S Jindřichem jsem to poznala. Hned jak přišel do úctárny, pomyslila jsem si, tohle je opravdový mužský. Čtyřicátník široký v ramenou a se sebevědomou tváří. Když se objevil, bylo v úctárně živo. Jeho vtípky na milostná témata někdy hraničily se slušností, ale kolegyně na ně čekaly. Mne dlouho přehlížel, aspoň jsem si to myslela, že si mě takhle chystal, na to jsem přišla až mnohem později.

Na náměstí se manifestovalo a on na svém autobusu vozil tabulku s výzvou komusi, aby táhl z Hradu.

„Ty to sundáš!“ nakazoval mu ředitel právě u nás v úctárně.

„Nesundám,“ odpověděl svým pěkným hlasem.

„Sundáš to a napíšeš, kdo má přijít na Hrad...“

„Odešel, vrátil se s čistou kartonovou tabulkou, na jaké se psala upozornění pro cestující, a zamířil rovnou ke mně.

„Jiřinko, vy máte jistě hezčí písmo než já...“

Večer zatukal na mé dveře na ubytovně a přinesl kapříka. Byl rybář a zřejmě to uměl. Ten uměl věci! Hrál na mě jako na hudební nástroj, který poprvé zazněl správným tónem. Všimla jsem si však otisku po kroužku na jeho prsteníku.

„Ale ty jsi ženatý!“

„Rozvádím se, děvenko sladká. A tebe si nechám.“

Věřila jsem mu, protože s ním jsem byla poprvé šťastná. Věřila jsem mu, přestože se rozvod táhl, nebo na něj neměl čas? U nás dal výpověď a byl tolik zaměstnán zařizováním obchodu. I pak, když se jeho manželka odstěhovala a já se přestěhovala k němu, vracel se domů pozdě a unavený.

„Ale konečně si splním svůj sen,“ ujišťoval mě. „Toho sezení za volantem mám plný zuby. Ryby, ryby, to je můj svět...“

Změna poměrů přišla náhle, ale někteří lidé na ni byli připraveni, přes zimu se objevily soukromé podniky a Jindřich se chystal otevřít obchod s rybami.

„Počkej,“ sliboval mi, „jak se budeme mít, až se to rozběhne.“

Několikrát mě vzal do nově otevřeného podnikatelského klubu a já jsem se divila, co má najednou přátel. Mezi jejich manželkami jsem zářila, pánové na mne vrhali tajné pohledy. Jindřich vystupoval jako grand, objednával drahé minutky a pití, netušila jsem, že má tolik peněz.

Patřila mu půlka domu i zahrady s hezkou chatičkou, tam prý budeme v létě přespávat. Než obchod ve městě otevřel, provedl mě jím, aby se pochlubil, má ryby až z Norska, sice dost drahé, moc se na nich nevydělá a pravá sezóna českých kaprů přijde až na Vánoce. Jako žertem mi nabídl, jestli nechci jít k němu prodávat.

Už se rozvedl, až se obchod zvedne, tak se se mnou ožení. Vracel se však domů čím dál ustaranější, teď jsem to byla já, kdo ho utěšoval. Možná právě to ho přivedlo na tu strašnou myšlenku.

Je zadlužený, vzal si půjčku. Aby mohl zařídit kšeft, vlastně několik půjček, které se ukázaly jako vražedné, protože se mu je nedaří splácet, obchod nevynáší tolik, jak si plánoval, visí i za nájem. Abych přijala pány z podnikatelského klubu, někteří prý mají enormní zájem a za schůzku jsou ochotni dobře zaplatit.

Zůstala jsem na něho nevěřičně zírat. „Víš, co po mně chceš?“

„Mají mě věřitelé zažalovat a předhodit mě exekutorům?“

A já zamilovaná do něho, jsem na to kývla, vymínila jsem si jen, že páni budou používat ochranu. Ve dne jsem pracovala v účtárně, navečer se přestěhovala do chatičky a Jindřich tam vodil „zákazníky“, někdy i dva po sobě. Pochopitelně jsem opustila společnou ložnici v domě a přespávala v kuchyni, později jsem se nastěhovala do chatičky úplně. Jindřich to naštěstí respektoval a sám nic nevyžadoval.

Pánové byli vesměs slušní, nedovolila jsem jim, aby mě líbali na ústa, spokojovali se s tím, co jsem jim poskytla, a já se dovedla postarat, aby to netrvalo příliš dlouho. Snažila jsem se zabránit, aby to na mě působilo. Nějaký čas jsem to zvládala. Jenže myšlenkám jsem se neubránila. Co ze mě Jindřich udělal, ženskou dvou životů, kurvu. Nakonec se mi to začne líbit, a to by byl můj konec, zbývalo by už jen skočit pod vlak.

Nic mi za tu „službu“ Jindřich nedával. A já bych byla odmítla. Kolik potom v domě od pánů inkasuje, dozvěděla jsem se náhodou. Starší tlouštík, majitel realitní kanceláře vyžadoval jisté variace a narazil na můj odpor.

„Za svých pět tisíc mám na to právo,“ dožadoval se.

„Máte právo odejít a ušetříte,“ trvala jsem na svém.

Nakonec se uspokojil s tím co jiní. Můj dvojitý život se na mně začal podepisovat, trápila jsem se, brala prášky a říkala si, kdy už tomu bude konec. Rozhodla jsem se udělat jej sama, čím bych pro Jindřicha ještě byla, mohl by si mě ještě vážit, když jsem prošla tolika mužským rukama? Svůj pokojík v ubytovně jsem si pořád ještě platila, může to pro mě být přestupní šance někam jinam.

Přišel podvečer, a já byla na tu chvíli přichystána.

„Z nejhorsího jsem venku,“ oznámil. „Tak teď je snad konečně už zas řada na mně.“

„Ale ovšem,“ řekla jsem a podávala mu malý sáček.

„Co je to?“

„Kondom, jako obvykle. A bude to stát pět tisíc. Jako obvykle.“

O autorovi.

Ladislav Muška je dlouholetým předsedou Severočeského klubu spisovatelů.

Povídka je ze souboru „Povídky z šuplíku?“, který vydala Severočeská vědecká knihovna v Ústí nad Labem spolu se Severočeským klubem spisovatelů k autorově devadesátce v roce 2019.

V předmluvě Ladislav Muška mimo jiné poznamenal: Svět je plný příběhů, svůj příběh má každý člověk, i dům a strom, a ty příběhy se ve mně odrážejí a nedají pokoj. A tak ty povídky vesměs končily nesystematicky zastrčeny do některého šuplete mého stolu. Nevím, proč jsem je teď vyhrabal a dal jim podobu knížky, můžete si myslet, že je to vrtoch vysokého věku, ale to nebudu rozebírat. Zkrátka, tady je (některé) máte.

DODATEK K OSOBNOSTI VLADIMÍRA PRECLÍKA

V roce 1982 Vladimír Preclík zahájil také literární dráhu. Publikoval 15 autorských a spoluautorských knih. Například osobitý korespondenční triptych *Trojhlas* (1986) s M. Horníčkem a J. Humíkem, v němž trojice přátel uvažovala vážně i s vtipným nadhledem o životě a umění. První Preclíkovou samostatnou literární prací je *Dřevěná knížka* (1988), soubor esejisticko-meditativních úvah o dřevu, vnímaném z nejrůznějších, a ne jen sochařských aspektů a pohledů. Autobiografická fakta mísí s historickými reminiscencemi a s hodnotícím pohledem výtvarníka – sochaře.

Literaturou faktu je kniha *Tiše se přemísťovati, Výlety do sochařského kraje* (1989), tedy jakýsi místopis sochařských artefaktů rodného kraje. Na záložce knihy se literát Preclík vyznává: *Má sochař psát knihy? Může sochař psát knihy?*

Smí vůbec psát knihu sochař? Vzal jsem si do hlavy, že Východočeský kraj je krajem výrazně sochařským. Ověřil jsem si, že sochařství má hodnotu trvalejší, než aby se mohlo měnit ze dne na den.

Celoživotní okouzlení výtvarnými objekty tzv. smírčích křížů, vložil do knih *Smírčí kameny* (1990) a *Kameny pokání* (1992). Tyto artefakty v něm vyvolávají řadu vzpomínek a asociací, z nichž vyrůstají romanticky fabulované příběhy lidských osudů, jak mu je symbolicky zosobňují díla dávných neznámých kameníků a sochařů (Jaroslav Med, 1996).

V autobiografické próze *Holomráz* (1995) seznamuje Preclík čtenáře se svými počátky, osudově poznamenanými závažnými zdravotními problémy. Následovaly další prózy: *Americký kolotoč a jiné povídky* (1997), *Paměť sochařského portrétu* (2003), *Motáky z Bechyňské šatlavy* (2004), *Šifra mistra Vladimíra aneb 50+50 s Vladimírem Justlem* (2007) a další.

PhDr. Jiří Uhlíř

PŘED 100 ROKY SE V JAROMĚŘI NARODIL Vratislav ŠUSTIL (1919–2007),

*Vratislav Šustil
(kresba J. Škopek)*

umělecký a dokumentární fotograf,

*** 19. září 1919 Jaroměř čp. 40**

† 9. prosinec 2007 Jaroměř – LDN

Tvůrce umělecké expresivní i dokumentární vědecké lékařské fotografie, žijící od svého narození do své smrti ve starobylé Jaroměři.

V rodině fotografa Oldřicha Šustila, který vzorně zdokumentoval život prvorepublikové Jaroměře, se narodil jeho syn Vratislav Šustil, pozdější významný, leč velmi plachý a skromný český výtvarný fotograf, který jen velmi málo veřejně vystavoval své fotografické artefakty. Jeho otec Oldřich Šustil, zřídil kolem roku 1910 v Jaroměři fotografický ateliér. Jeho syn Vratislav se v letech 1934–38 učil u svého otce a záro-

veň navštěvoval učňovskou školu grafickou, obor fotografie, v Novém Městě nad Metují, kde na něho největší vliv měl ředitel školy akad. malíř Jaroslav Míšek. Po otcově smrti vedl Vr. Šustil v letech 1947–52 fotografický závod soukromě a v letech 1952–56 jej předal družstvu Fotografia. Od 1. 3. 1956 do 31. 12. 1979 působil jako fotograf v oddělení dokumentace na bývalé Vojenské lékařské akademii, přeorganizované v r. 1959 na civilní Lékařskou fakultu Univerzity Karlovy

v Hradci Králové. Od 1. 1. 1980 žil na zaslouženém odpočinku v Jaroměři ve svém bytě na náměstí ČSA čp. 40 a posléze, až do své smrti 9. 12. 2007 v léčebně dlouhodobě nemocných v Jaroměři.

Vedle zhotovování diapositivů a dokumentační fotografie, určené pro tisk (např. fotografie srdce, lebky, kostí pro anatomické publikace, skripta i zahraniční vědecká kompendia), věnoval se v soukromí umělecké fotografii expresionisticky pojaté. Při tvorbě snímku usiloval o silné prožití a subjektivní vyjádření zážitku, vzpomínky promítnuté do krajinářské fotografie, portrétu či ilustrace k poezii (např. k básni Pozdní ráno Jarmily Urbánkové). Šustilovy fotografie prozrazují perfektní zvládnutí nejrozmanitějších náročných fotografických technik, kterých funkčně využívá při vciťování – introjekci a introspekci – i při vyjadřování svých představ o světě a o lidech, na které nazírá jako básník a filozof. – Po léta pracuje na soustředěných cyklech. Například zachytil atmosféru barokního interiéru jaroměřského gotického chrámu sv. Mikuláše (kolem r. 1960), cyklus „Okna“, jež zvenčí chtějí zrentgenovat život a děje uvnitř městských, venkovských i kostelních architektur. Velmi si oblíbil Barunku Panklovou (Němcovou) a vytvořil o ní cyklus „Tady byla“, (Ratibořice, Česká Skalice, Chvalkovice v Čechách). Další jeho fotografie mají názvy: Johann Sebastian Bach, Řeka, Bezesná noc, Maturitní tablo, Vzpomínka na L., Kuks. Znepokojovala ho i hrozba nukleární války a ekologické katastrofy. V roce 1994 pro své přátele instaloval ve svém sklepě soukromou výstavu fotografií. Vr. Šustil totiž pro svou skromnost a plachost poměrně málo vystavoval. Přesto některé jeho pozoruhodné práce zveřejnila revue Fotografie v letech 1959–1963. V jaroměřském muzeu vystavoval v roce 1982 a 1983, kdy se znelíbil strážcům kulturní politiky KSČ a uvažovalo se o zákazu jeho výstav. To jej znechutilo a soukromá výstava fotografií v roce 1994 byla proto instalována v jeho sklepě pouze pro jeho přátele. A pak ještě v ateliéru Jana Štorkána v roce 1999. Od soboty 26. září 2009 byla výstava „Fotograf Vratislav Šustil“ v jaroměřském muzeu ve Wenkeově domě.

Začátkem prosince 2007 se uzavřel život jednoho pozoruhodného a významného výtvarného a dokumentárního fotografa, jehož artistní a poněkud pochmurné vidění světa, ale i zároveň poetické fotografické dílo je spojeno s naším regionem. Jaroměřští divadelníci si velmi vážili jeho vynikajících divadelních fotografií a hereckých portrétů, které jsou uchovány v divadelním archivu DS Vrchlický, bohužel postiženém povodní a zachraňovaném ve Státním okresním archivu v Náchodě. Šustilovo dílo, které příbuzní věnovali rodné Jaroměři, patří k velkému kulturnímu dědictví města Jaroměř a Josefov.

PhDr. Jiří Uhlíř

OHLASY A RECENZE

Z NOVÝCH KNIH

Román Ivy Tajovské *Odpust', že jsem se vrátil* (2018) je možno označit za román historický. První světová válka a neklidné roky po jejím skončení zasahují do života lidí, kteří jsou běžně označováni za *obyčejné*. Nejednou bylo konstatováno, že to není adekvátní označení, život každého člověka je svým způsobem neobyčejný, má vlastní parametry, vlastní perspektivu. S některými postavami z uvedeného románu se setkáváme v nejnovějším díle Ivy Tajovské s příznačným názvem **HOŘÍCÍ NEBE** (Prostor, 264 str., 2019). Období druhé světové války je možná historií pro mladé generace, nikoli však pro pamětníky. Výrazným rysem knihy je charakter současnosti, třebaže se děj odehrává v dramatickém období druhé světové války. Jen letmo jsou načrtnuty následující roky, v nichž někdy pouhá souhra náhod završuje osudy. Vedle protagonistů známých z předcházejícího románu nám Tajovská přibližuje hrdiny a oběti z řad odbojářů, partyzánů, uprchlých zajatců i letců, kteří sice zničili pardubickou rafinerii, jenomže – když se kácí les, létají třísky. Tehdejší zaměřovací a orientační vybavení letadel postrádalo současné kvality, Pardubice zaplatily krutou daň. Jako málokteré české město. Pochopitelně poznáme také postavy z temného břehu. Předností Tajovské je schopnost promyšlené detailní perokresby charakterů a vztahů, ovlivněných drsnými událostmi. A zase se dostáváme k označení *obyčejní lidé*. Nikoli, nebyli obyčejní, třebaže se do historie zapsali (bez vlastní viny) hodně nenápadným písmem. Tajovská má zvláštní schopnost budit zdání, že píše o konkrétních osobách, čímž dává románu poutavý náboj. Nestaví je na piedestal, ale dokonale modelovanou knihou postavila skromný památník všem bezejmenným, na které se dneska začíná zapomínat, neboť se nejednou překresluje tehdejší doba, jako kdyby byla omalovánkami, které je možno vybarvovat libovolně podle vlastních představ. Pro Tajovskou nejsou těžké roky německé okupace jen dramatickou kulisou, vylíčila dobu i postavy bez patosu, naprosto věrohodně, s téměř dokumentaristickou pečlivostí.

Romanopisec Antonín Šlechta, píšící o neohlazených hranách událostí a nepříliš vlídných životních radostech a strastech, má jako málokterý současný spisovatel blízko k lidem prostým, nepodléhajícím různým zavádějícím tlakům. Skoro se nabízí jejich zjednodušující, již poněkud archaické označení „lidé od lopaty.“ A co víc, dokáže vstřebávat a interpretovat jejich myšlení a způsob vzájemné komunikace. Jeho knihy jsou věrnou, vzácně realistickou reflexí doby, odrazem obrazu současnosti, o němž se příliš nemluví, který nezajímá bulvár. Tentokrát Šlechta opustil svou parketu, zvolil odlišnou formu, nikoli přístup. Pro čtenáře je milým překvapením kniha **KURVÁLE** (nakl. Kmen, 174 str., 2019) s černo-

bílými fotografiemi slovenského fotografa Jaroslava Jakubčina. Oba autory spojuje vytříbený smysl pro detail, jejich tvorba se vzájemně prolíná, připomínající klavírní skladbu pro čtyři ruce. Šlechta opustil cestu vyprávění událostí plných děje a rázovitých postav. Vytvořil krátké texty, bohaté na konkrétní úvahy, plné bystrých postřehů, shovívavosti, úsměvných pozastavení, drobných filosofických úvah, protkaných nití břitkých dialogů. Je tu však ještě něco navíc, Šlechta to prozrazuje slovy *//filozofie bez skutků je jenom tlachání bláznivé báby a mlácení prázdné slámy//*. Robotizace se úsměvně dotýká přetechnizovanosti, která naše dny v mnoha směrech činí pohodlnějšími, ale nezbytné meze lidskosti se jaksí rozplývají, převažuje zdání samoučelnosti. Neschází ani náznak melancholie (Nepochopitelnost) a vtipné pohlázení krátkým dialogem s přibroušeným ostřím (Ztráta smyslu věci). Jako spodní proud plyne v textech záměrné hledání pevniny, která je životní jistotou ve všech svých podobách a peripetiích (Pevnina). V textu Spisovatel zaujme až nevhodně sebekritické *//coby spisovatel jsem čtvrtá cenová skupina//*. Nuže, tak tomu vskutku není. Známe takové autory, s oblibou se vydávají za hegemony, modelující profil současné české literatury. Šlechta jejich úzkoprofilovou brázdou dávno překročil. Za úvahu stojí, zda by některým pasážím ublížilo šetrnější zacházení s expresivnějšími výrazy, které lze nahradit adekvátními termíny.

Každoroční podzimní Broumovské dny poezie v gesci Věry Kopecké již mají za zády dvacáté výročí. Na rozdíl od mnoha podobných literárních akcí je jim vlastní účast zahraničních básníků, jejichž plejáda je geograficky značně široká. K pozoruhodnému výročí připravili Věra Kopecká a Antoni Matuszkiewicz rozsáhlý sborník **PEGAS NAD BROUMOVEM** (vyd. V. Kopecká, 2019, 394 str.) Jedná se převážně o bilingvní česko-polské texty, potvrzující trvalou spolupráci, pomíjející státní hranici. Vedle českých básníků obsahuje sborník ukázky z tvorby zahraničních poetů, až na výjimky pocházejících ze slovanských zemí. Jako většina sborníků má Pegas kvalitou tvorby značně široké rozpětí křídel, což je zřejmě především u zahraničních tvůrců. Kazimierz Burnat, Birute Januškaitė, Irena Kaczmarczykova, Lam Quang My, Jan Owczarek či Jekatěrina Poljanská výrazně dominují. Je obtížné hodnotit náročnou práci překladatelů, těžko posoudit, kdy se jedná pouze o informativní překlad, kdy jde o přebásnění, které dodává veršům hlubší ponor a širší perspektivu. Výběr z tvorby českých básníků byl zajisté komplikovaný, podmíněný únosným rozsahem knihy. Samotné nadšení a zaujetí pro věc není dostatečným měřítkem, ne každý strom dospěje k plné košatosti a plodnosti. Dvacet roků je pro literární tvorbu značný časový rozměr. Mezi zařazenými autory jsou členky a členové Střediska: Černošová, Franc, Kopecká, Kordíková, Líbalová, Musílek, Novotná, Tošner, Vídenský, Wienerová, Zelený. Za povšimnutí ovšem stojí také mnohé verše básníků, jimž jsou domovem jiná zákoutí republiky. Vedle škály dokumentárních fotografií zasluhují pozornost i re-

trospektivní memoárové glosy, při dvacátém výročí Dnů poezie mají ve sborníku opodstatnění. Vydání Pegase nad Broumovem zajisté vyžadovalo nesmírné úsilí a jeho tvůrci (K+M) zasluhují uznání za poutavé a prospěšné dílo.

Zmiňme se krátce o dalším sborníku, již jedenáctém, který připravil Jiří Hrabinec (budiž mu díky) z prací 26 mužů a žen od pera a 7 výtvarníků. Odtud název **DVACET ŠEST VÝCHODOČESKÝCH AUTORŮ A SEDM ILUSTRÁTORŮ O BARVÁCH ŽIVOTA** (266 str., 2019). Vzpomenout pohádky o zvířátkách a sedmi loupežnicích není na místě, výtvarníci se představili jako důstojní partneři. Tematicky volné zadání dalo šanci přispět vlastní tvorbou všem členům Střediska, vytvořit námětově pestrý obsah. Hodnocení, pokud je nezbytné, by se měl ujmout recenzent stojící mimo Středisko. Autorům přívětivějšího věku poskytovaly sborníky příležitost k rozsáhlejší prezentaci, kterou Kruh nemůže suplovat.

Hořkosladkými drobkami z koláče života (citát z básně) prosvětliila Věra Kopecká sbírku **JEŠTĚ** (vyd. V. K., s vlastními fotografiemi, 70 str., 2019). Drobná lyrika všedního dne pluje po klidných vlnách autorčiných předcházejících sbírek. Tentokrát s mírně zasmušilými záblesky. Připomíná permanentní tkaní na osnově dní, v nichž jsme všichni tkalci i volontéry, volajícími i volanými, hlasem i ozvěnou. Verše *//z daleka zazní hlas // ztracený dávno ve hvězdách//* symbolizuje generační pocitové dimenze, melancholická ohlížení i vize naplněné záblesky naděje. Rodí se otázka. Jak dál.

František Uher

PŘÍBĚH IVY TAJOVSKÉ POKRAČUJE

Po úspěšném románu *Odpust, že jsem se vrátil* se jeho autorka znovu ponořila do vyprávění o osudech rodiny těžce poznamenané první světovou válkou. *Hořící nebe* posouvá časovou linii dále, téměř ke konci druhé světové války, konkrétně do roku 1944, do doby vystupňovaného nacistického teroru po atentátu na Reinharda Heydricha.

Knihou se neobejde bez malého ohlédnutí, aby byl čtenář zasvěcen do toho, co se se členy rodiny dělo v meziválečném období, v letech, kdy lidé doufali, že se útrapy poslední války nebudou opakovat. Nejdůležitějším se stal příběh Františkovy dcery Sofie, kterou v Čechách přejmenovali na Soňu, aby předešli zbytečným otázkám a dohadům o jejím původu. Sofie, která nikdy nebyla úplně zdravá, při jednom ozdravném pobytu v zahraničí otěhotněla s fotografem Georgem. Učitel Miloš si Sofii vezme, aby ji uchránil před osudem svobodné matky. Jejich manželství je však jedna velká katastrofa. Sofie porodí holčičku a dá jí jméno Jiřinka, po jejím pravém otci. To vše je však jen předehrou ke katastrofě mnohem větších rozměrů, která postihne nejen rodinu, ale mnoho lidí.

Jedním ze zásadních bodů knihy se stalo bombardování pardubické rafinérie. O této události toho bylo již napsáno mnoho, nejen historických pojednání, stala se i tématem v beletristických knihách. Lze ji zkoumat z mnoha úhlů a uchopit ji různými způsoby, dodnes se město potýká s následky bombardování, zejména v podobě nevybuchlých bomb, s nimiž se musí počítat při každých zemních pracích v okolí rafinérie Paramo.

Iva Tajovská si jako jedno z témat své knihy zvolila kontroverzní vztah místních obyvatel k akcím spojenců, k nimž se staví podobně jako ke zmíněnému atentátu na říšského protektora. Ostatně ambivalentní vztah k těmto událostem přetrvává dodnes. Částečně je v Česích zakořeněný kvůli komunistickému výkladu dějin, který nechtěl západu ponechat žádnou zásluhu za vítězství ve druhé světové válce. Autorka vkládá do úst svých postav různé argumenty, ale nesnaží se za každou cenu preferovat „ty správné“, stejně jako se nesnaží potrestat „ty zlé“, což jsou v jejím románu zejména obchodník Šůra a jeho manželka. Autorka zůstává v roli nezaujatého pozorovatele, nestaví se do pozice soudce, pouze vypravěče.

Autorčini hrdinové – tím mám na mysli kladné hrdiny – nejsou okázalí ani prvoplánově stateční. Jejich typy vycházejí ze skutečných osudů lidí, kteří neměli příliš na výběr, jestli se do nějaké nebezpečné situace zapletou. Jejich volba spočívala jen v tom, jak se v takové situaci zachovají. Ovšem jde pouze o zdánlivě svobodnou volbu, protože je již dána předem. Většina lidí neví, jak se zachovají v krizové situaci a v ní už není čas na přemýšlení. Takovými postavami jsou v románu Ivy Tajovské Miloš, František a celá jejich rodina. Jsou kladní hrdinové, nejsou však neohrožení a zcela reálně se bojí o sebe a ještě víc o své blízké. Nacistická mašinerie v té době pracovala neúprosně a efektivně také díky udavačům, kterých se našlo vředy dost. Přestože se za ně český národ styděl, za komunistů se opět jejich řady rozrostly, částečně kvůli strachu, částečně kvůli prospěchu, který z udávání kynul. Motivací v obou režimech byla i závist a touha ublížit sousedovi kvůli banální rozepři. Základní rys povahy nelze zlomit, a tak zatímco jedna skupina lidí pomáhala, i když měla strach, druhá kolaborovala.

Trochu násilným dojmem působí dějová linka vztahu Sofie a George, klenoucí se od začátku až do konce. Autorka může namítnout, že se něco podobného mohlo stát a třeba se i stalo, avšak pravdivé příběhy často působí nepravděpodobněji než ty vymyšlené. Stejně jako román *Odpust', že jsem se vrátil*, ostatně jako všechny autorčiny knihy, je kniha *Hořící nebe* pečlivě vystavěná, děj je vyprávěný s klidem, kontrastujícím s hrůzami, o nichž vypráví. S terorem, kterému bylo vystaveno civilní obyvatelstvo Pardubic a vlastně celého Česka, k němuž se přidaly i akce spojenců.

Technické detaily, týkající se bojové techniky, zejména bombardovacích letadel, přispívají k přesvědčivosti díla. Nekontroloval jsem podrobnosti, ostatně

jde o román a ne literaturu faktu, ale působí velmi věrohodně, stejně jako údaje historické a geografické.

Kniha *Hořící nebe* je důstojným a vyváženým pokračováním předchozího románu *Odpuť, že jsem se vrátil*. Román takového typu nemůže nikdy definitivně končit a z historie víme, že rodinu čekají další zkoušky života v totalitní společnosti. Možná se autorka rozhodne udělat sondu i do této doby.

Ívě Tajovské byla za její nový román *Hořící nebe* udělena Střediskem východočeských spisovatelů cena za mimořádně kvalitní dílo.

Jiří Lojín

(Zveřejněno na www.vaseliteratura.cz)

S OTCOM V MODREJ KRAJINE

Próza *Modrej čas* je krehký príbeh dievčatka na prahu dospievania. Približuje dušu rojčivej bytosti a vyjadruje hlad po láske najbližších, po takej, ktorá sa dokáže prejaviť nielen poskytnutím toho, čo bežne k životu potrebujeme, ale hlavne pohladením, privinutím, odovzdaním autentického ľudského tepla. Dievčatko-rozprávačka je hlboký, „vnútorný“ človek, citlivo vnímajúci vlastné pohnutia duše i vzťahy v rodine, v ktorej otec má síce problémy s alkoholom, ale poskytuje dcére prejavy nehy, aké matka odovzdáva skôr jej mladšiemu súrodencovi. Dievčatko ukrýva v sebe mnohé malé krivdy, len aby nezranilo svojich najbližších. Citlivá dievčinka túži po tichej intimite naplnenej bezslovným porozumením, akú vie v istých chvíľach vyčarovať práve otec. Na druhej strane do jej sveta aj jeho zásluhou vstupujú problémy dospelých (nedorozumenia medzi rodičmi skrze otcov alkoholizmus) a veľmi skoro doňho vstúpi smrť, ktorá dievčaťu prinesie mystický zážitok (chladný vánok v momente, keď prosí Boha, aby si namiesto otca zobral ju, vníma ako Božiu prítomnosť), ale aj trauma z prázdneho miesta v živote, ktoré zrazu pociťuje. Traumatizujúca je už hĺbka otcových šiat na gauči alebo úloha odniesť čierne otcove topánky do nemocnice, ktorou ju poverila matka. Dievčatko však čaká najmä dlhý proces vyrovnávania sa so stratou bytosti, u ktorej cítila najväčší prídel lásky, a s pocitom vlastného existenciálneho strachu zo smrti, ktorý sa zrodil pod vplyvom mystického zážitku i pod vplyvom jej somnambulizmu. Tento proces je ťaživý a zároveň nesmierne poetický, v závere katarzný. Jeho rámec tvorí samota v tme pod schodmi, do ktorej sa utieka zápasiac s pocitom strachu i bezpečia, a krídľ modrých motýľov s ľudskými očami na krídlach, ktoré dievčatko odvedú do bájnej modrej jaskyne. Pobyt s otcom v modrej krajine s modrou jaskyňou, modrým morom a modrými motýľmi s ľudskými očami či bez nich, ktoré sú metaforou prechodu človeka do duchovného sveta, s hravými delfínmi a opekaním ryby, ktorú otec chytil holými rukami, rozhovory, ktoré spolu vedú a ktorým dievčatko niekedy nie celkom rozumie, to všetko je obrazom rozlúčky, cestou k pochopeniu nezvratnosti smrti, k tušeniu tajomstva zmyslu

života. A v konečnom dôsledku k prijatiu otcovho odchodu a k záverečnému uvoľneniu tenzie, pretože postava otca zostáva v spomienke a všade okolo nej ako čas, ktorý patril len im dvom. Príbeh je tak výpoveďou o tom, čo v človeku uchováva pamäť detstva, čo nosí v sebe a so sebou a čo si mnohokrát dovysvetľuje až v hlbkej dospelosti. Tak ako to býva v detskom svete, aj v tejto próze sú traumatizujúce zážitky v optimálnej miere nadľahčované detským optimizmom i pôvabnou naivitou.

Prof. PhDr. Zuzana Stanislavová, CSc.

- **Básnické remeslo je jako každé jiné. Hodně se o něm píše, málokoho zajímá a nikdo mu nerozumí.**

AFORISMY František Uher

SLAVNOSTNÍ ZAHÁJENÍ LITERÁRNÍHO MARATONU

4. ŘÍJNA 2019 PARDUBICE.

Setkání v Historickém sále radnice v Pardubicích zahájila předsedkyně SVČS Mgr. Eva Černošová v 15 hod. Přivítala váženého hosta Mgr. Hanu Štěpánovou, radní pardubického kraje a samozřejmě všechny přítomné členy i naše příznivce. Na úvod jsme vyslechli slova paní radní, kterými znovu potvrdila, že si velice váží činnosti našeho střediska a bude nás i nadále v našem snažení podporovat. Pak promluvila předsedkyně Eva Černošová o akcích, které nás čekají do konce roku. Slovo dostala i Věra Kopecká, informovala nás o bohatém programu Dnů poezie v Broumově.

Na úvod i v průběhu programu setkání hrál na kytaru Jiří Pipek, žák konzervatoře v Pardubicích.

Eva Černošová vyhlásila cenu Střediska, kterou se výbor rozhodl udělit spisovatelce Ivě Tajovské za román Hořící nebe. Za potlesku všech přítomných jmenované předala diplom a kytičku.

Poté došlo k četbě z prací jubilantů: Jiřího Faltuse a Jana Slabého. V zastoupení četly Eva Černošová a Věra Kopecká.

Úryvek z odměněné knihy si přečetla Iva Tajovská.

V závěru shromáždění předsedkyně poděkovala paní Haně Cihlové a paní Nobilisové za péči kterou věnovaly přípravě sálu a pohoštění.

SÁL – PŘEDSEDNICTVO

Předsedkyně SVČS předává cenu za román Hořící nebe Ivě Tajovské

Čte Věra Kopecká

Čte Iva Tajovská

PŘELOUČ 17. ŘÍJNA – KŘEST SBORNÍKU SVČS

Tradiční setkání členů Střediska východočeských spisovatelů se konalo v prostorách Občanské záložny v Přelouči pod záštitou Bc. Ireny Burešové, starostky města. Přítomna byla i Ing. Michaela Matoušková, starostka obce Řečany nad Labem. Ze závažných důvodů se omluvila Mgr. Hana Štěpánová, radní Pardubického kraje.

Po oficiálním zahájení přivedla Věra Kopecká na jeviště své hosty, kteří se zúčastní Dnů poezie v Broumově Jekatěrina Poljanská z Petrohradu, Sergej Šelkovyj z Charkova, Beáta Kuracinová – Vargová z Trnavy, Miroslav Kapusta z Bánské Bystrice. Po krátkém představení se četly básně: Věra Kopecká česky, autoři ve svém mateřském jazyku.

Po svém vystoupení odjeli hosté s Věrou Kopeckou na besedu v Knihovně města Hradec Králové.

Slova se ujal Doc. Jiří Hrabinec, editor sborníku 26 + 7 (Dvacet šest východočeských autorů a sedm ilustrátorů o barvách života). Pokud jde o jména viz nové knihy členů, kde jsou uvedeni. Editor hovořil o samotné práci na sborníku a zdůraznil, že práce autorů jsou řazeny podle abecedy. Všechny uveřejněné práce postupně prošel a snažil se charakterizovat, v osmi případech se přečetly nevelké úryvky, toho se ujal Marcella Marboe a Eva Černošová.

Samotného křtu se ujal starostky Přelouče a Řečan nad Labem, předsedkyně SVČS Černošová, Marcella Marboe a Jiří Hrabinec. Neměli bychom přehlédnout úlohu Ivy Tajovské, která jim dodala šampaňské k slavnostnímu přípitku.

Pak už jen možnost vyzvednutí samotného sborníku a hurá na raut, který je v Přelouči tradičně bohatý a chutný.

Foto hostů ze Dnů poezie v Broumově

Křest sborníku (Starostky, Předsedkyně Černošová, Marboe, Hrabinec)

Společné foto autorů sborníku

DNY POEZIE V BROUMOVĚ

XX. Dny poezie v Broumově

Jako tradičně, i letos se v polovině října začali do Broumova sjíždět básníci.

Prvním a nejbližším hostem, ve smyslu geografickém, byla Jekatěrina Poljanská, básnířka z Petrohradu, která se zúčastnila festivalu už v roce 2010. Spolu s ní jsme uskutečnily 16. října dopoledne besedu se žáky z 9. ročníku v knihovně v Polici nad Metují. V podvečer jsem Káťu představila čtenářům Městské knihovny v Broumově. Naše setkání doplnili ještě hosté ze Slovenska – básnířka a zpěvačka Beata Kuracinová-Vargová a básník Miroslav Kapusta. S nimi jsme odjeli následující den do Knihovny města Hradec Králové, kde se k nám přidal kolega Sergej Šelkovyj z Charkova. V knihovně jsem své hosty představila studentům Gymnázia Boženy Němcové. Poezii Káti i Sergeje jsem přeložila, tedy

si ji účastníci mohli vyslechnout jak v originále, tak v překladu. V 15 hodin jsme už všichni byli v Přelouči na slavnostním křtu sborníku Střediska východočeských spisovatelů. I zde jsme měli možnost se představit a přítomní posluchači, především východočeští autoři, si tak vyslechli ukázky z jejich tvorby jak v originále, tak v překladu. Od 17 hodin pak bylo další setkání v KMHK, tentokrát určené veřejnosti. I páteční dopoledne bylo věnováno besedám, tentokrát na školách v Broumově. Čtyři besedy se konaly s dětmi prvního stupně, jedna na ZŠ Hradební s Beatou Kuracinovou-Vargovou, tři na Masyrykově základní škole s Halinou Kurapatnickou-Salamon z Polska, s Beatou Kuracinovou-Vargovou a s Miroslavem Kapustou. Na gymnáziu proběhly besedy ve dvou třídách. V 11 hodin se setkali autoři se žáky vyšších ročníků ZŠ Hradební v Kreslírně Broumovského kláštera. Tedy se uskutečnilo celkem 8 besed s mládeží.

Po poledni začali do kláštera přicházet další autoři. Bylo pro ně připraveno občerstvení a ve volném čase měli možnost k rozhovorům, vycházce po Broumově, prohlídce kláštera i výstavy fotografií v knihovně.

V 17 hodin 18. října byl v Opatském sále Broumovského kláštera oficiálně festival zahájen. S politováním jsme zaznamenali, že se ani tentokrát nikdo ze zástupců města Broumov nezúčastnil. Z Polska přijela účastníky pozdravit paní Tereza Bazala, členka organizačního výboru Polsko-českých dnů křesťanské kultury a redaktorka časopisu Zemla Klodzka. Pozvala přítomné na setkání následujícího dne v Ludvikovicích u příležitosti 30. výročí polsko-české příhraniční spolupráce. V průběhu následujících dvou hodin se představilo 46 autorů ukázkou ze své tvorby.

FOTO ÚČASTNÍKŮ XX. Dnů poezie v Broumově

Po ukončení pořadu se účastníci přemístili do Obecního domu v Křinicích, kde jsme měli zajištěné ubytování a stravování. Po večeři se konala první tvůrčí dílna, jejímž cílem bylo navázat kontakt s novými účastníky a otevřít prostor pro poznání a spolupráci.

První část sobotního dopoledne byla věnována tvůrčí dílně – k fotografiím stromů, které si každý z účastníků mohl vybrat z mé rozsáhlé sbírky, tvořili autoři básně. V druhé části představili svou tvorbu zahraniční autoři a v závěru rovněž ostatní přítomní básníci.

Po polední přestávce a procházce po okolí jsme společně odjeli do Polska do Ludvikovic, kde byla výstava fotografií s názvem Krajobrazy pogranicza, v níž byli zastoupeni čeští a polští fotografové. Vedoucí organizačního výboru Polsko-českých dnů křesťanské kultury pan Julian Golak mi poděkoval za dlouholetou spolupráci. Všichni přítomní autoři se představili v následujícím poetickém maratonu ukázkou ze své tvorby. Po občerstvení, které hostitelé pro všechny připravili, jsme se vrátili zpět do Křinic, abychom zakončili náš festival. V neděli ráno se autoři rozjeli do svých domovů.

Čeští autoři se představují v polských Ludwikovicích

Celkem se setkání zúčastnilo 52 autorů (18 českých, 25 polských, 7 slovenských, 1 ukrajinský a 1 ruský)

Jako v uplynulých letech byl v rámci festivalu vydán sborník všech přihlášených autorů, tentokrát s názvem Na křídlech slov, který zahrnuje více než 70 básníků z Čech(30), Polska(32), Slovenska (7), Ruska(2), Ukrajiny(1), Německa(1), USA(1). Kromě toho jsme spolu s Antoni Matuszkiewiczem připravili rozsáhlou antologii (394 stran) zahrnující 53 vybraných autorů, účastníků Dnů poezie v Broumově v letech 2010–2019, celou dvojjazyčně česko-polsky, nazvanou Pegas

nad Broumovem. Zahrnuje 25 českých, 22 polských, 5 slovenských a po jednom autorovi z Bulharska, Litvy, Ruska, Ukrajiny a Vietnamu.

XX. Dny poezie v Broumově byly součástí Východočeského uměleckého maratónu Střediska východočeských spisovatelů a Polsko-českých dnů křesťanské kultury.

Závěrem bych chtěla poděkovat za možnost realizovat toto setkání sponzorům: za dotaci Královéhradeckému kraji a městu Broumov, Agentuře pro rozvoj Broumovska za poskytnutý dar, obci Křínice za vstřícnost při poskytování služeb v Obecním domě a organizačnímu výboru Polsko-českých dnů křesťanské kultury za skvělé přijetí a pohoštění v Ludvikovicích i za ocenění mé spolupráce.

Účastníkům Dnů poezie děkuji za jejich přínos ke zdaru festivalu.

Věra Kopecká, organizátorka

ZAZNAMENÁVÁME A KOMENTUJEME

DALŠÍ JUBILEA 2020

TYMICOVÁ BOŽENA	3. 4.
SKAČÁNI MIROSLAV	23. 5.
CIHLOVÁ HANA	23. 9.
VÍDENSÝ MARTIN	25. 9.

NOVÉ KNIHY ČLENŮ

- Věra Kopecká – **JEŠTĚ...** – sbírka básní. Obálka a ilustrace autorka. Vydavatel Věra Kopecká. 70 str. Broumov 2019.
- Antonín Šlechta – **KURVÁLE** – Krátké texty zamýšlející se nad životem. Fotografiemi doprovodil Jaroslav Jakubčín. Vydalo nakladatelství Kmen 2019, str.167
- J. Bednářová, E. Černošová, M. Dušek, J. Dvořák, J. Faltus, V. Franc, M. Hojňá, J. Hrabinec, Z. Jirásek, J. Jonáš, V. Kopecká, A. Kordíková, J. Kraus, M. Kubíček, L. Macháček, M. Marboe, J. Maternová Burčíková, Olga Novotná, M. Skačáni, L. Šindlerová, A. Šlechta, I. Tajovská, J. Tošner, F. Uher, M. Urbanová, M. Vídenský – **26+ 7 DVACET ŠEST VÝCHODOČESKÝCH AUTORŮ A SEDM ILUSTRÁTORŮ O BARVÁCH ŽIVOTA** – Editorem sborníků je Jiří Hrabinec. Ilustrátoři: J. Černoš, J. Faltus, H. Hrabincová, J. Hrabinec, J. Jiravová, V. Smejkal, J. Šindler.

Vydalo Východočeské středisko spisovatelů 2019, str. 266.

Vydání podpořily: Mgr. Hana Štěpánová, radní Pardubického kraje

Bc. Irena Burešová, starostka Přelouče a Ing. Michaela Matoušková, starostka Řečan nad Labem.

- Marta Urbanová, Petr Musílek, Jaroslav Holoubek, Ivo Harák, Bohumil Ždychinac, František Xaver Boštík – **DNES JEŠTĚ NEZAPADÁ SLUNCE NAD ŽELEZNÝMI HORAMI** – Kniha je poetickým obrazem města Chotěboře, které staví kulturu na čestné místo. Použity obrazy zdejších malířů M. Lebedy, M. Haráka a J. Minaříka, grafické listy V. Poříckého a ilustrace Franciho Urbana. Vydalo město Chotěboř 2019.
- Jana Bednářová – **MODREJ ČAS** – česky i slovensky. Próza o alkoholismu v rodině vhodná i pro dospívající mládež. Do slovenštiny přeložila Zuzana Stanislavová, ilustrovala Martina Jirčíková. Nakladatelství AKORD v Liberci, 2019.
- Libuše Matysíková – **TŘPYTIVÉ PODOBY ROKU** – Almanach Literárního klubu Petra Bezruče. (28 str. 2019).
- E. Černošová, V. Franc, V. Kopecká, A. Kordíková, Z. Líbalová, P. Musílek, O. Novotná, J. Tošner, M. Vídenský, J. Wienerová, L. Zelený – **ANTOLOGIE POEZIE ÚČASTNÍKŮ DNŮ POEZIE 2010–2019** – 394 str. 2019.
- J. Bednářová, E. Černošová, V. Kopecká, Z. Líbalová, L. Matysíková, O. Novotná, M. Sochora, J. Tošner, M. Vídenský, J. Wienerová – **NA KŘÍDLECH SLOV** – Sborník XX. Dnů poezie v Broumově. Vydala Věra Kopecká, 2019.
- Věra Kopecká – básně ve dvou festivalových sbornících v Polsku. (Jak podanie reki a Potyczki aforystów = czwarte oforyzmy i inne krótkie formy wypowiedzi. Wielopolski odział ZLP).

SOUTĚŽ

Sdružení rodáků a přátel Řehče vyhláší 19. ročník literární soutěže ŘEHEČSKÁ SLEPICE 2020.

Motto: I VÁNOCE V DUBNU MAJÍ SVOU POEZII.

Soutěží se ve třech kategoriích.

- 1 – poezie: Poezie o Vánocích. (Rozsah maximálně dvě básně do dvou stran A4. Psáno na PC nebo na stroji.)
- 2 – próza: Povídky na téma „Veselé příhody z vánočních svátků“. (Rozsah: maximálně tři str.)
- 3 – písňový text na motivy koledy „Nesem vám noviny.“ Minimálně tři sloky. Vánoční tematika není podmínkou.

UZÁVĚRKA je v pátek 10. ledna 2020!

Vyhlašovatel má na mysli především příspěvky humorné, ve kterých nebude chybět legrace, nadsázka, ironie, recese, prostě sranda. Zasílejte email: slepice@rehec.cz Uvést jméno a příjmení, rok narození, povolání, adresa s PSČ. Emailovou

adresu a podpis. Kdo nemá internet, může příspěvek zaslat na adresu: Martin Žantovský, Bezručova 1865, 509 01 Nová Paka.

Další informace lze získat na www.rehec.cz

Z BLOGU OBCE SPISOVATELŮ ČESKÉ REPUBLIKY

Pod názvem PEGAS NEJEN NAD BROUMOVEM na blogu František Uher píše o 20. dnech poezie v Broumově a rozsáhlém sborníku PEGAS NAD BROUMOVEM, který sestavili Věra Kopecká a Antoni Matuszkiewicz z prací českých, polských, ruských a dalších zahraničních básníků. Dále se zmiňuje o podzimním literárním maratonu a o již 11. sborníku Střediska východočeských spisovatelů DVACET ŠEST VÝCHODOČESKÝCH AUTORŮ A SEDM ILUSTRÁTORŮ O BARVÁCH ŽIVOTA, jehož editorem je spisovatel a výtvarník Jiří Hrabinec. Je tu i zmínka o čtvrtletníku KRUH (už vyšlo 57 čísel), připravovaném Milanem Duškem a redakčním kolektivem.

VÝZVA

Vážení básníci, prozaici, spisovatelé, přátelé a příznivci psaní, všichni nadšení psavci, před dvěma roky jako součást prezentace psaného slova vznikl autorský web Literárního klubu Petra Bezruče. Tenkrát to byl jeden obyčejný, bláznivý nápad, který vyšel. Dnes máme přes tři desítky autorů, kteří se na něm prezentují. Někdo přispívá často, někdo zanechal jen „vizitku“. Nic se nehrotí, nic není striktně dáno, vše je podřízeno psaní. A já si stále říkám, že by nás mohlo být ještě více. Myslím, že mezi autory známými i začínajícími, či utajenými, je spousta krásného čtení, které si zaslouží vyjít vstříc čtenářům. Ano, vím, je to jen web a kniha, byť i elektronická je nenahraditelná nějakým webem. Přesto si myslím, že i web může být cestou ke čtení, zábavě, k navázání přátelství s novými kolegy, k prezentaci našeho tvůrčího snažení.

Možná se rádi přidáte, možná znáte někoho ve svém okolí, kdo by měl zájem, možná jen nakouknete... a čas od času se zastavíte. Budu se těšit.

Za literární autorský web Literárního klubu Petra Bezruče s pozdravem a úctou
Pavčina.

<http://literatinawebu.webnode.cz/>

<http://lpkb.webnode.cz/>

ZPRÁVY Z OBLASTÍ

Město vydává novou knihu – Dnes ještě nezapadá slunce nad Železnými horami

Naše město, které staví kulturu na čestné místo, připravuje ve své edici novou knížku: Dnes ještě nezapadá slunce nad Železnými horami. Všichni Chotěbořáci jsou si dobře vědomi, jak je krajina v okolí našeho města krásná, jsou i tací, kteří znají každý kámen kolem milované řeky Doubravky. A v neposlední řadě i někteří, kteří slyší a opěvují její píseň. K nim patří pan profesor František Xaver Bošтік. Téměř denně se k řece vracel a dalo by se říci, že s ní i promlouval: „Kde je tvá píseň stříbrem hlaholíci o kráse rusalky, jež tančí lehce na sametových loukách při měsíci“. A není to jen pan profesor Bošтік, kterého si město váží, jsou to i jiní vyznavači kultury jako je pan Jaroslav Holoubek, Petr Musílek, Marta Urbanová, Bohumil Ždichynec a Ivo Harák, kteří zde pracovali a Chotěboř v nich zanechala nesmazatelnou stopu.

S literárními pracemi, poezií a medailonky těchto spisovatelů vás tato kniha provede. Každý z nich prožil v Chotěboři buď celý život, nebo určitou část a krajina i město mu dala inspiraci k jeho knihám. Najdete v ní jednak ucelený obrázek viděný očima umělců a zároveň poučné a odpočinkové čtení pro dlouhé větrné večery, jimiž je Chotěboř příznačná. Možná, že v některých řádcích najdete vzpomínky a sami sebe.

Kniha bude jedinečná, prokládaná fotografiemi i starými snímky města, reprodukcemi zdejších malířů i podmanivými perokresbami. Všichni, jimž kraj kolem Chotěboře svou drsnou krásou učaroval, se budou k vzpomínkovým textům a vyobrazením v knize jistě rádi vracet.

Marta Urbanová

• Newsletter JBM říjen 2019

Informuje, že vyšla básnická sbírka Miroslava Kubíčka „V jiskřivých chvílích“. O výstavě JBM 100 plus v Městské knihovně v Lanškrouně od 3. 10. 2019. Slavnostní vernisáž s křtem sbírky básníka Kubíčka proběhne v polovině listopadu. Vzpomínka na grafika Vítězslava Chrenka.

Výstava současného českého exlibris v Kyjevě na Ukrajině.

Medailonek básníka Kubíčka, který slaví 85 let.

- ČAJ 157 říjen 2019 otevírá úryvek z básně „Vyznání Fráňu Šrámkovi“ od Josefa Jindry, jemuž je číslo věnováno k významnému životnímu jubileu – 85 let. Součástí povídání o jeho životě je i jeho foto, básně Úsměv, Snad i recept na polévku, Poezie a povídka Štrúdl. Rozhovor s Jaroslavem Křížem, ředitelem Městské knihovny Antonína Marka v Turnově.

Číslo uzavírá článek Josef Jindra a Fráňa Šrámek.

• **KOBRA 10 – říjen 2019.**

Uvádí inspirující citát J. Jungmana: „V literatuře národ sám sebe přechká a duchovně nikdy nezhyne.“ Následuje „Monika a Kamenná holka“, úryvek z delší prózy Bohumíra Procházky.

Článek Václava V. „Jak vypadá správná povídka“. Obvyklé „Víte, že...“ – Informace, co přináší ČAJ 157. Tradiční: Řekni mi, co čteš, představuje knihu Terezy Verecké: Kamenná, divná věc. V závěru informace o Martinské poetické jeseň 2019.

• **ČAJ 158, listopad 2019.**

Uvádí úryvek z básně PF od Libuše Matysíkové, o níž je poté řeč. Čaj zveřejňuje z její prozaické tvorby povídky Kouzelné autíčko a Příliš Štědrý večer aneb Jak jsme poprvé zabíjeli kapra. Básně Kočičí Vánoce, Rozjitření, Sen vánoční a již zmíněné PF.

Rozhovor s Věrou Kopeckou o 20. dnech poezie v Broumově.

V. Teslík zveřejňuje báseň PROSBA z nové tvorby.

• **KOBRA 11 – listopad 2019.**

Otevírá ji v. Franc úvahou: Posametové zamyšlení. V řekni mi, co čteš... se hovoří o knize Eduarda Mendozy, vyšla v nakl. Vyšehrad. Informace o Mělnickém Pegasu.

Alena Krtilová – Posel dobrých zpráv. Nobelovka pro polskou prozaičku Tokarczukovou.

Kozojedský básník Václav Teslík. Literáti na trati VII – Poezie okřídlených kol.

• **Městská knihovna v Lanškrouně 13. listopadu 2019 uspořádala výstavu JMB 100 plus malíři a ilustrátorovi Václavu Smejkalovi. V rámci vernisáže proběhl i křest knihy V JISKŘIVÝCH CHVÍLÍCH básníka Miroslava Kubíčka, kterou vydalo nakladatelství OFTIS v Ústí nad Orlicí s ilustracemi jmenovaného malíře.**

Hojně navštívené akce se zúčastnilo vedení města Lanškrouna v čele se starostou Mgr. Radimem Vetchým a místostarostou Mgr. Oldřichem Strnadem. Pořad zahájila ředitelka knihovny paní Bc. Radka Halbrštátová. Přivítala oba umělce, vedení města, básníka Jiřího Faltuse a prozaika Milana Duška, kteří jsou stejně jako M. Kubíček a V. Smejkal členy Střediska východočeských spisovatelů a samozřejmě návštěvníky z řad občanů města. Po hudebních vložkách, proběhl samotný křest básnické sbírky, o který se postarali starostové, ředitelka knihovny, Jiří Faltus, Milan Dušek, Václav Smejkal a samozřejmě Miroslav Kubíček. Poté pronesl básník Jiří Faltus úvahu o knihách oslavence. Došlo na otázky autorovi, který slíbil, že sbírka nebude poslední.

MD

OBSAH

M. Jirčíková: ilustrace LIŠAJ	1
Blahopřání redakce jubilantům:	
Mirodu Kubíčkovu + básně Těšení, Plout	2
Zdeňku Bažantovi.....	3
Milanu Drahošovi + báseň Věčné téma.....	3
Ericu Duškové	4
Literární část:	
E. Černošová: Ocenění pro autorku pardubického Hořícího nebe	4
I. Tajovská: Hořící nebe – úryvek z knihy	5
A, Kordíková: Domove, Svatojánská noc, Chvilky	7
J. Lojín: Nemáš ještě jeden?.....	8
A. Šlechta: Ukázky z nové knihy Kurvále.....	11
Š. Saadouni: Svatostánek	12
P. Musílek: Voda, Únava, Korálky času, Motýlci	15
J. Bednářová: Modrej čas – ukázka z nové knihy	16
J. Faltus: Žirafa, Hroch, Slon, Opice.....	21
F. Uher: Odsekávání větví, Brněnské kolo, Maják.....	21
V. Franc: Vyhlížení, Pocit, Občas pláč	22
L. Šindlerová: Rozpoměnka raná aneb blízké horizonty, Rozpomněnka trampská aneb putování za snem, A teď nikoli rozpomněnka, ale taková představa	23
M. Sochora: Vrba, Bříza, 5, 6	29
Publicistika:	
Š. Saadouni: Podzimní knižní veletrh v Havlíčkově Brodě.....	30
Host Kruhu 58:	
L. Muška: Jako obvykle	31
M. Dušek: O autorovi.....	34
Osobnosti:	
J. Uhlíř: Dodatek k sochaři V. Preclíkovi.....	34
J. Uhlíř: Sto let od narození Vratislava Šustila	35
Ohlasy a recenze:	
F. Uher: Z nových knih (I. Tajovská, A. Šlechta, Pegas nad Broumovem, Sborník Střediska, Kopecká)	37
J. Lojín: Příběh Ivy Tajovské pokračuje	39
Z. Stanislavová Prof. PhDr. CSC: S otcem v modrej krajině.....	41
Slavnostní zahájení podzimního literárního maratonu:	
M. Dušek	42

Křest sborníku v Přelouči:

M. Dušek	45
----------------	----

Dny poezie v Broumově:

V. Kopecká	46
------------------	----

Zaznamenáváme a komentujeme:

Jubilea členů 2020	49
Nové knihy členů 2019	49
Soutěž v Řehči	50
Z blogu Obce spisovatelů České republiky	51
Výzva	51
Město Chotěboř vydalo novou knihu	52
Newsletter JBM říjen 2019	52
ČAJ 157, říjen 2019	52
Kobra 10, říjen 2019	53
ČAJ 158, listopad 2019	53
Kobra 11, listopad 2019	53
Výstava JMB 100 plus a křest knihy V jiskřivých chvílích	53
Aforismy – František Uher	42
Foto – Míla Dušek, Václav Smejkal, Karel Tajovský, archiv	

REDAKCE KRUHU přeje všem členům Střediska východočeských spisovatelů, knihovnám, jejich čtenářům, vydavatelství OFTIS v Ústí nad Orlicí a všem příznivcům české literatury pohodové Vánoce a do roku 2020 pevné zdraví a samé úspěchy.

KRUH, bulletin Střediska východočeských spisovatelů

Ročník XV. – číslo 58 – prosinec 2019

Odpovědní redaktori: Milan Dušek, Věra Kopecká, Jiří Lojín, Jana Burčíková

Obálka: Jiří Hrabinec, Míla Dušek

Vytiskl: OFTIS s. r. o. v Ústí nad Orlicí

Příspěvky do Kruhu 59 zasílejte:

Milan Dušek – Helvíkovice 104, 564 01 Žamberk (proza)

e-mail: spisovatel@milandusek.cz

Věra Kopecká, 550 01 Křinice 8 (poezie)

e-mail: kopecka.vera@volny.cz

Jiří Lojín – Svinčany 36, 535 01 Přelouč (Publicistika)

e-mail: vasil.pes@seznam.cz

Elektronicky ve WORDU (v text. Editoru) velikost písma 12, písmo Times New Roman.

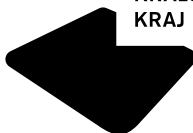
Uzávěrka příspěvků pro č. 59: 15. března 2020 (můžete zasílat i dříve)

Zveřejněné práce nejsou upravovány bez dohody s autorem.

Pardubice

**KRÁLOVÉHRADECKÝ
KRAJ**

Číslo vyšlo z předplatného členů Střediska a městských knihoven, které bulletin odebírají a s přispěním vydavatelství OFTIS v Ústí nad Orlicí.

